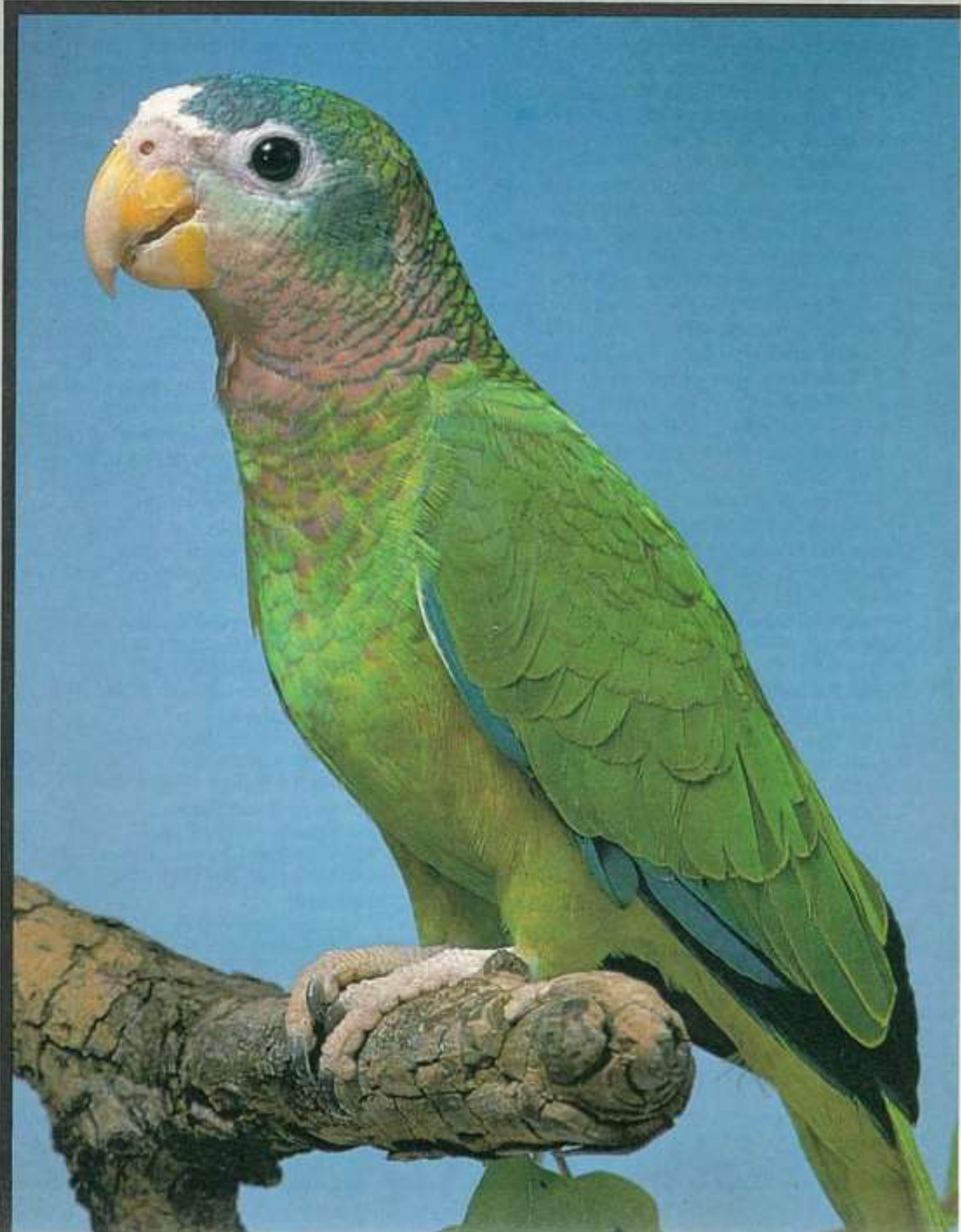

ONZE VOGELS

47e jaargang no. 11, 1986

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

Vogel

copy

BONDSBUREAU

Aletta Jacobsstraat 4, Postbus 74,
4600 AB Bergen op Zoom,
bank AMRO rek.nr.: 46.89.59.262.
gironummer 1148324, telefoon 01640 - 3 50 07.
Geopend 08.00 tot 12.00 uur en van 13.00 tot 17.00 uur.
's Zaterdags gesloten.

ERELEDEN

A.L. van Liempd (erevoorz.), W. Beckman,
A. Dommerholt, J. Forsten, J.J. Krol, E.J. Lensink,
W.C. Oonk, Joh. M. van Pelt, A.F. Smit, H.J. Veerkamp,
Jos van de Walle en E.M. Wessels.

DAGELIJKS BESTUUR

Voorzitter: W.J. Mulder, Verwerstraat 39,
7415 RZ Deventer, telefoon (05700) 2 36 48.

Secretaris: H. de Geus, Amersfoortsestraat 71,
3772 CH Barneveld, telefoon (03420) 1 61 60.

Penningmeester: J. van Splunter, Vijverberg Zuid 44,
4621 AT Bergen op Zoom, telefoon (01640) 3 46 63.

2e Voorzitter: D.J. van der Molen, Gentiaan 5,
7721 HA Dalfsen, telefoon (05293) 12 57.

Commissaris: M.N.Th. Brouwer, Wouwseweg 5a,
4661 VM Halsteren, telefoon (01641) 33 26.

DISTRICTSVOORZITTERS (leden bondsbestuur)

District Groningen: J.W.B. Robbe, A-Kade 19,
9581 AH Musselkanaal, telefoon (05994) 1 63 41.

District Friesland: H. Suichies, Ruusbroeckstraat 28,
8913 HN Leeuwarden, telefoon (058) 15 16 92.

District Drenthe: J.H. Heijnen, W. Grolstraat 126,
7826 EL Barger Oosterveld, telefoon (05910) 2 54 20.

District Overijssel: A.M. van Rijn, Pr. Margrietstraat 41,
7481 GG Haaksbergen, telefoon (05427) 1 30 06.

District Gelderland: P. Vierhuis, Veldkersmeen 22,
3844 RB Harderwijk, telefoon (03410) 1 60 68.

District Utrecht: C. van Lunteren, Vlasoord 13,
3991 XC Houten, telefoon (03403) 7 26 08.

District Noord-Holland: G.F. Huner,
Bickerstraat 60, 1701 EG Heerhugowaard,
telefoon (02207) 1 13 98.

District Zuid-Holland: G.C. Goedschalk,
Akeleistraat 148, 2565 PC Den Haag,
telefoon (070) 68 16 70.

District Zeeland: T.J. Udo, Slotstr. 5, 4421 EL Kapelle,
telefoon (01102) 15 22.

District West Noord-Brabant: J.C.W. Luijsterburg,
Nieuweweg 23, 4631 TC Hoogerheide,
telefoon (01646) 31 17.

District Oost Noord-Brabant: A.H. Meesterburrie,
Kasteel Traverse 198, 5701 NR Helmond,
telefoon (04920) 2 56 09.

District Limburg: H.J. Nooijen, Reigerstraat 29,
5932 VX Tegelen, telefoon (077) 73 34 58.

SECRETARIATEN TECHNISCHE COMMISSIES

Kleur-, vorm- en postuurkanaries:

H.K. v.d. Wal, Mozartstraat 4, 8916 HC Leeuwarden,
telefoon (058) 13 46 55.

Tropen, parkieten etc.:

P.J.F. Klören, Meidoornweg 10, 3768 CN Soest,
telefoon (02155) 1 53 01.

Zangkanaries:

W.J. Vermeij, Leppa 36, 9204 JE Drachten,
telefoon (05120) 1 72 42.

ONZI

MAANDBLAD VAN DE NEDERLAN

LIDMAATSCHAP

Zij die in **Nederland** woonachtig zijn en lid wensen te worden van de NBvV, wende zich tot de secretaris van een in de plaats van inwoning gevestigde afdeling. Naam en adres worden gaarne door het bondsbureau verstrekt.

Zij die in het **buitenland** woonachtig zijn, kunnen verspreid lid worden door overmaking van het hieronder genoemde bedrag.

België: Bfr. 600,-, bij vooruitbetaling op onze postrekening nr. 000-0156074-01, bij het bestuur der postcheck te Brussel 1.

Overige landen: Hfl. 45,- bij vooruitbetaling per internationale postwissel aan het bondsbureau NBvV. Indien men het maandblad per luchtpost wil ontvangen wordt een extra tarief volgens PTT-kosten berekend. Alle tarieven gelden per kalenderjaar.

SPECIAALCLUBS

Het lidmaatschap van de speciaalclubs is voorbehouden aan hen die reeds lid van de NBvV zijn. Voor verdere inlichtingen c.q. opgave lidmaatschap, wen men zich uitsluitend tot onderstaande secretariaten.

Europese vogels en hun hybriden

J.J. Combee, De Borchgravenstr. 34,
4286 BN Almkerk, telefoon (01834) 24 71.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Gras- en Grote parkieten

H.J. van Doorne, Beurtschipper 58,
3201 GA Spijkenisse, telefoon (01880) 2 24 76.
Entree f 5,-.

Insecten- en vruchtenetende vogels

H.W. Wareman, Kastanjeln. 13,
4793 AW Fijnaart 01696-3314.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Japanse meeuwen

T.C. Mulder, Ch. Parkersingel 23,
3069 XR Rotterdam, telefoon (010) 455 97 81.
Contributie f 17,50 per jaar, entree f 5,-.

Vorm- en Postuurkanaries

G.J.S. Nijhuis, Wilderinkstr. 31,
7555 DS Hengelo, telefoon 074-91 17 03.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Zebravinken

D.J. Elzinga, Hunzedal 73,
9531 GD Borger, telefoon (05998) 3 50 65.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

ABONNEMENTEN

Losse abonnementen op het maandblad f 33,50 per kalenderjaar. Overmaking bij vooruitbetaling op giro 1148324 t.n.v. NBvV en onder vermelding abonnee OV. Reeds verschenen nummers van een jaargang worden nagezonden en vervolgens elke maand tot e met december.

VOGELS

ISSN 0030-3224

ID VAN VOGELLIEFHEBBERS (OPLAGE 50.000)

EDACTIE

Dr. E. van Berkel
Dr. H. Walraven

Redactieadres: Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom

VERANTWOORDELIJKHEID

De uitgever van dit blad, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, is niet verantwoordelijk voor de inhoud van hierin opgenomen advertenties en erkent een enkele verplichting tot opnemen van aangeboden advertenties.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publikatie neemt de uitgever geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Het zonder schriftelijke toestemming overnemen van artikelen of gedeeltes daarvan is verboden.

ADVERTENTIES

Voor advertenties - ook die van leden en abonnees - met een zakelijk karakter, zijn tarieven en verdere bepalingen verkrijgbaar bij het Bondsbureau van de IBvV. Kleine annonces, voor afdelingen, leden en abonnees op 'Onze Vogels', van zuivere particuliere aard zie onder 'Vraag en Aanbod'.

ADVERTISEREN OVER?

WATERSLAGERS aan: H. Warmerdam, V.d. Duijn van
faasdamlaan 45, 2181 XB Hillegom.

PARZERS aan: E. de Koning, Vrouwenweg 16,
322 LK Leiden.

LEURKANARIES aan: J.A. Barsch, Drapeniers-
wijk 144, 7326 AG Apeldoorn.

FORM- EN POSTUURKANARIES aan: H.K. v.d. Wal,
Fozartstraat 4, 8916 HC Leeuwarden.

EUROPESE VOGELS (WILDZANG) EN HUN

BASTAARDEN, GROTE PARKIETEN EN

GAPORNIDEN aan: D.A. Duivis, St. Josephstraat 46,
347 SG Teteringen.

ZEBRAVINKEN, JAPANSE MEEUWEN EN HUN

BASTAARDEN aan: G. Horst, Goudvinkhaag 14,
393 BC Houten.

ROPIISCHE VOGELS EN HUN BASTAARDEN aan:
H. Schuurhuis, Drecht 23, 8032 CH Zwolle.

RUCHTEN- EN INSECTENETERS aan: E.M. Wessels,
Avenhorst 28a, 3085 ZV Rotterdam.

WITTE SPREEUWEN aan: S. Harkema, Prov.weg 29a,
377 PA Heiligerlee.

De afzenders van deze berichten worden verzocht hun adres te vermelden.

De afzenders van deze berichten worden verzocht hun adres te vermelden.

De afzenders van deze berichten worden verzocht hun adres te vermelden.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is ingeschreven in het verenigingsregister van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Breda, onder nummer 280824.

Het volgende nummer wordt ter post bezorgd op
19 december 1986.

IN DIT NUMMER

	pag.
De Geelsnavel Amazone	484
De familie van de Buulbuuls	485
Japanse Meeuwen	488
De Witmasker valkparkiet	488
Vitamine bij vogels 2	491
Gypsophila	493
De Renvogel	495
Huiszwaluw in Espel gereed	495
Zebra vinken in 50 kleurslagen	497
Bont	498
Mijn kweek met de huismus	500
Jamaica kwartelduif	501
Roodmus	503
De Topaas-kolibrie	503
Kweek met Molonietispreeuw	505
Het kweken met Europese Wildzangvogels	508
Rotswinterkoningen	507
Knopherik	508
Zwartkeelkolibrie	508
Standaardreizen in praktijk	509
Twee kleine aziaten	509
Volière van de maand	510
Goed werk van de Streker Vogelvrienden	510
Grenadierwever	512
Een vreemde ervaring	512
Wat lezers schrijven	513

IN DIT NUMMER ADVERTEREN

	pag.
Holland Diervoeders b.v., Fauna metaalwaren b.v., Koltec, Wovo	490
S.T.T., F. Thijssen, Blankenstijn, Natura b.v.	494
Vogelhuis Kloeg, L.S.M., Joma Print, van 't Hart, Gehu,	496
H. Dijks, v.d. Hoven, Frami	502
Beaphar Raalte	502
Vraag & Aanbod	516
A.Z. Bundesschau, Esvé	517
Wolro	518
K.B.O.F.	519
Fauna metaalwaren b.v.	520
CéDé	521
De witte spreeuwen	522
Fauna metaalwaren b.v., Witte Molen, C. v.d. Borst,	523
Grauweiman, Langhout's Dier-Home	524
Holland Diervoeders bv	524
Orni Mondo, Konacorn, van Keulen	525
Esvé, Animal, Rein v.d. Veen	526
N.B.v.V. Boekenservice, N.B.v.V.-Service,	527
N.B.v.V.-kalender	527
Witte Molen	528

Foto voorplaat: Geelsnavelamazone

Foto: Vogelpark Walsrode-Müller

Ontwerp en druk: Steens Schiedam b.v.

Postbus 59, 3100 AB Schiedam - Telefoon (010) 462 29 22.

De Geelsnavel Amazone

Amazona collaria

De Geelsnavel Amazone is een vogel van ongeveer 28 cm groot.

De volwassen vogel is over het geheel genomen groen van kleur, waarbij de onderzijde wat lichter van tint is. De groene veren meer achter op de kop zijn zwart gezoomd.

Het voorhoofd is grijs-wit en rond het oog zijn de veren wit. Achter het wit aan het voorhoofd is de kop bevederd met zwart gezoomde zacht blauwige veren. Ook op de wangen zijn de veren blauw, terwijl aan het oor de kleur van de veren meer grijs- blauw is.

De keel en de zijkanten van de hals zijn mooi zacht rose. Hoe ouder de vogel is hoe intensiever en meer, waarbij de rose kleur steeds donkerder wordt.

De slagpennen zijn blauw, terwijl de staartpennen geel gepunt zijn. De buitenste staartpennen vertonen op het bovenste gedeelte rood met een lichte blauwe omzoming. De snavel is geel, de poten vleeskleurig.

In de natuur komt deze wat schuwe vogel voor op het eiland Jamaica, meest in groepen van 5 - 30 vogels.

Door de enorme jacht op deze vogels en door orkanen die hun woongebied teisteren is de populatie geweldig gekrompen. Hij is dan ook om die reden op de "Washington lijst" gezet. In gevangenschap in Europa komt hij bij de kwekers slechts zeer sporadisch voor. Al behoort deze papegaai tot een van de meest la-

waierige amazones, door hun tere pasteltinten echter dat hun zo geheel anders maakt, zijn zij bijzonder gewild. Daarbij behoort hij ook nog eerder tot de kleinere dan tot de middelgrote Amazone-papegaaien.

Hun gedrag is bijzonder opvallend. Ze zijn de gehele dag bezig en zitten zelden als zovele grote Amazone-papegaaien overdag wel doen, een uurtje te dutten. Het is goed om ze "groene" tak-

ken te geven waar ze dan ook echt met spelen. Als het blad eraf gegeten is, een groot deel van de bast, worden stukken tak afgebeten. Met een tak de bek wordt de partner uitgedaagd. Deze pakt dan uiteindelijk de tak op vast en dan wordt er onder soms w zeer luid lawaal, net als jonge honden om het stokje gestreden. Nooit zullen elken ander echter beschadigen.

De eerste Geelsnavel Amazones kwamen Europa binnen via Engeland. C dankt dat Engeland ook al zgn. "dier was en er twee lijsten op na hield, appendix I streng beschermde dieren - appendix II de minder beschermde dieren, kwamen toch de vogels van appendix I daar nog massaal binnen.

Al was de populatie na een hevige - kaan die het eiland Jamaica teisteren zeer geslonken, toch zijn er nu ook berichten van het eiland afkomstig, c zeer hoopvol zijn. Daarbij is acht r mend dat de kweek in gevangenschap ook positief is, is bereikt wat men beoed de met het in bescherming nemen v deze soort. Doordat er steeds meer c kweekt "materiaal" aangeboden wor is de vraag naar "wildvang" met al zijn sico's sterk verminderd. Ik hoop dat al gauw absoluut geen wildvang me mogelijk zal zijn.

Chinese bulbul

De familie van de Bulbuuls (Pycnonotidae)

Tekst: Ed Wessels Foto's: C. Scholts, B. Biefeld en A. de Bruijn

Bulbuuls ook wel "Haarvogels" genoemd, naar hun zeer fijne zachte bevedering, bestaat uit een zeer grote familie van 31 geslachten met meer dan honderd soorten. Ze komen zowel voor in Afrika (10 geslachten) als in Oost- en Zuid-oost Azië.

Vele bekende soorten als Roodoorbulbul, Witwangbulbul, Witoorbulbul enz. enz. hebben hun weg gevonden naar onze kooien en volières. Het zijn bij liefhebbers van zachtvoer etende soorten, zeer geliefde vogels, die zonder al te grote moeite zijn te houden en waarvan ook al vele soorten zijn gekweekt in gevangenschap.

Witwangbulbul

Goudvoorhoofdbulbul

Enkele soorten als de Roodoor- en Kalabuulbuul zijn in andere werelddelen inheems geworden, bijv. in N. Amerika (Florida) en in het oosten van Australië. Buulbuuls hebben over het algemeen de grootte van een mus tot een kleine lijster dus zo'n 14 tot ongeveer 25 cm. De kleinste soort is de Dwergbuulbuul (*Andropadus gracilis*) uit midden Afrika en de grootste is de in Indonesië zeer bekende Goudvoorhoofdbuulbuul (*Pycnonotus bimaculatus*).

Buulbuuls hebben naar verhouding vrij korte poten, korte afgeronde vleugels en een lange wat afgeronde staart. Zoals reeds werd bemerkt is de bevedering erg zacht en los, dit omdat de meeste veren de haakjes aan de baarden missen. Als je deze vogels dan ook onvoorzichtig vastpakt, kost dat de vogels heel veel veren en zien ze er zwaar beschadigd uit. Over het algemeen zijn de kleuren van deze vogels grijs en bruin alhoewel, de meeste soorten hebben opvallend gekleurde veerpartijen, zoals de rode oorstreek bij de Roodoorbuulbuul, de witte koptekering bij de Chinese buulbuul en ook de rode of gele kleur aan rug en stuit/buik komt veel voor. Over het geheel echter overheerst de bruine tot grauwe kleur.

Aangezien deze vogels over zeer grote gebieden voorkomen, is hun biotoop ook zeer verschillend. Van de dichte regenwouden en bergbossen zowel in Azië als in Afrika, komen ze ook voor in savanne-achtige gebieden, bosranden en zeer veel in de nabijheid van de mensen, in dorpen en steden. Vele soorten

Witoorbuulbuul

Kalabuulbuul

zijn kultuurvolgers geworden, in hun woongebieden ziet men ze in tuinen en parken, begraafplaatsen en vooral in boomgaarden.

Sommige soorten komen voor tot zeer grote hoogten, tot zo'n 2500 m, in de bergbossen, zoals bijvoorbeeld de Vinksnavelbuulbuul op Taiwan.

Buiten de broedtijd, even ze meestal in groepen van zo'n 10 tot soms wel 50 stuks, zeer dikwijls in gezelschap van andere vruchtenetende vogels.

Buulbuuls zijn in hoofdzaak vruchteneters. Vooral allerlei soorten wilde vijgen, en velerlei soorten bessen is hun hoofdvoeding. Maar ook nectar uit vele soorten bloemen is voor hun belangrijk. Naast dit alles voeden zij zich met allerlei insecten en kleine kruipende dieren, vooral spinnen is een zeer belangrijke voeding. Enkele soorten met een zware snavel, als de Vinksnavelbuulbuul, kan zelfs zaden pellen en opnemen.

Als de broedtijd is aangekomen, bouwen Buulbuuls een vrijstaand, napvormig nest, in een struik of boom, meestal op zo'n 1-3 meter hoogte.

Het nest wordt gemaakt uit allerlei plantenmateriaal; de binnenkant wordt afgewerkt met zacht materiaal, als spinnenwebben, mos, veertjes en dierhaar. Het aantal eieren varieert van 2-4. Er worden meestal 2-3 broedsels grootgebracht. De kleur van de eieren is van wit tot creme zelfs roseachtig, meestal aan de stompe einde wat gespikkeld.

De broedtijd is afhankelijk van de soort, van 10 tot 15 dagen. Ook de opfoktijd is navenant. Beide ouders nemen deel aan het broedproces. Om de jonge vogels

groot te brengen worden grote hoeveelheden insecten gebruikt, vooral in het begin, later worden er ook bessen en vruchten gebruikt.

Bij het uitvliegen van de jongen, lijken ze reeds zeer veel op de ouders.

De jeugdruil begint vrij vlug en sommige soorten zijn reeds na een tiental weken uitgekeurd.

Het gezang van de Buulbuuls is niet bijzonder uitgebreid en ook, naargelang de soort, zeer verschillend. Er zijn soorten die zeer welluidende klanken voorbrengen, maar er zijn ook Buulbuuls die nauwelijks meer dan een katachtig gemiauw laten horen. Een uitzondering is wel de Goudvoorhoofdbuulbuul uit Indonesië. Dit is een buitengewoon prachtige zanger, met nachtegaal- en lijsterachtige accenten.

Het houden en verzorgen van Buulbuul in gevangenschap is zeer goed mogelijk. Alleen in kleine kooien horen ze niet thuis. Hoe meer ruimte hoe beter. In goed beplante voliëres komen ze het mooiste tot hun recht. Ze kunnen met vogels van gelijke grootte zeker worden samengehouden vooral in grote voliëres. Er zijn echter soorten die vrij agressief zijn, deze kunt u beter in kleine beplante voliëres onderbrengen.

Uit het voorgaande blijkt reeds dat de voeding niet al te moeilijk is. Als bas nemen we een goed universeelvoer aangevuld met allerlei soorten vruchten, al naar gelang het jaargetijde. Voor al ook bessen in allerlei soorten zijn belangrijk, alsook (geweekte) rozijnen en krenten. Naast dit alles vanzelfspreken

Roodoorbuulbuul

zeel levend voer in grote verscheidenheid.

Buulbuuls hebben een grote behoefte aan baden, het is dus zaak om vee- en dikwijls badwater ter beschikking te stellen.

Hierna volgt dan nog een korte beschrijving van de bekende soorten.

Allereerst natuurlijk de **Roodoorbuulbuul** (*Pycnonotus jocosus*). Dit is wel de meest bekende soort, afkomstig uit geheel Z.O. Azië en ingevoerd in Australië op het eiland Mauritius en in de U.S.A. Opvallend is de vrij grote zwarte kuif, de buik en borst is witachtig, het dek grijsbruin. De oorstreek is rood met daaronder de witte wang afgezet met een zwart bandje. Over het geheel een mooie en vrij rustige vogel, die regelmatig wordt gekweekt.

Een andere zeer bekende soort is de **Kalabuulbuul** (*Pycnonotus cafer*). Deze vogel wordt ook wel eens "Roodbuikbuulbuul" genoemd, naar zijn rode veertartij tussen de poten. Overigens is deze vogel vrij donker gekleurd, het dek is grijsachtig en enigszins licht geschubd. De zwarte kop heeft een kleine zwarte

kuif. Ook de onderdelen zijn vrij donker grijsachtig zwart gekleurd. Deze vogel is afkomstig uit India en Z. China, is ingevoerd op de Fidji-eilanden in de Grote Oceaan.

Tegenwoordig zien we ook vrij veel de **Zwarte buulbuul** (*Hypsipetes madagascariensis*). Een felle zwarte vogel met oranje-rode snavel en poten. Deze is afkomstig uit geheel Z.O. Azië vanaf Malaya tot het eiland Taiwan voor de Chinese kust. Over het algemeen een vrij agressieve vogel die beter apart gehouden kan worden. In die omgeving komt ook de **Chinese buulbuul** voor, *Pycnonotus chinensis*. Vervolgens de bekende **Witoorbuulbuul** (*Pycnonotus leucogenys*) met de grote enigszins naar voren gerichte zwarte kuif. Deze vogel wordt dikwijls foute "Witwangbuulbuul" genoemd. De kop van de "Witoor" is zwart, behalve dan de kleine witte oorvlek. De rest van het lichaam is grijsachtig bruin, het dek is wat donkerder dan de onderkant. De veren tussen de poten zijn geel. De staart is donker met witte punten. Deze vogel komt voor in het oostelijke Himalayagebied.

Af en toe zien we ook de **Witwangbuulbuul** (*Pycnonotus leucotis*) met een zwarte kop, zonder kuif en een grote witte wangvlek. Het bovendek is grauwbruin, onderzijde vuilwit, de aarsstreek is helder geel. Hij is wat kleiner dan de voorgaande soorten zo'n 18 cm. Deze vogel is afkomstig uit W. Azië, Pakistan, Iran en Irak. Af en toe zien we bij importen de **Zwartkap Buulbuul** (*Pycnonotus augaster*) met een zwarte kop met kleine kuif, bovendeelen grauwbruin, onderdelen witachtig en felrode onderstaartdekveren. Een zeer mooie Buulbuulsoort is de **"Scalybreasted Buulbuul"** (*Pycnonotus squamatus*). De grootte is maar 14 cm. De kin en keel zijn wit, de borst is zwart-wit geschubd, kop zwart, rug bruinachtig, de boven en onderstaartdekveren zijn helgeel, de rest van de staart is ook bruinachtig. Het is een prachtig vogeltje helaas naar mijn ervaring niet zo sterk als andere buulbuulsoorten.

Er komen nog af en toe, vele andere soorten op de vogelmarkt voor, allemaal afkomstig uit Z.O. Azië.

De laatste jaren zien we veelvuldig de uit Taiwan afkomstige **Vinksnavelbuulbuul** (*Spizixos canifrons*). Over deze vogel heb ik reeds geschreven in "Onze Vogels" nr. 10, jaargang 1985.

De uit Afrika afkomstige Buulbuulsoorten worden zelden of nooit ingevoerd, zodat we ze bij liefhebbers nooit zien. Het zijn over het algemeen vrij grauwe vogels, zonder veel contrastrijke tekening.

Dit artikel over Buulbuuls wil ik hierbij besluiten. Het zijn, vooral de Aziatische soorten, prima vogels die geschikt zijn voor de liefhebbers. Er zijn reeds vele broedresultaten mee behaald. Over het algemeen zijn het sterke vogels, die goed aan ons klimaat te wennen zijn. Ik hoop, dat u met deze vogels nog veel plezierige ogenblikken zult beleven.

Chinese buulbuul

Zwartkap buulbuul

VOGEL '87

meer dan 8000 vogels in honderden soorten.
De **GROOTSTE VOGELSHOW VAN NEDERLAND**
Van 15 t/m 18 januari 1987
in **HET TURFSCHIP te BREDA**
Een echte NBvV-show, altijd nieuw, boeiend en leerzaam

Met een uitgelezen
collectie
vruchten- en insecteneters.

Japanse Meeuwen

Roodbruin

Eén der eerste mutaties, zomet de eerste, is het totaal wegvallen van de zwarte eumelanine bij de japanse meeuw. Beter gezegd het zwarte eumelanine wordt verhinderd te oxideren.

Alleen het roodbruine phaeomelanine is aanwezig hetgeen resulteert in een roodbruingekeurde japanse meeuw.

Het bezit van het roodbruine phaeomelanine kan sterk variëren.

Er zijn hele lichte roodbruinen en werkelijk zeer fel gekleurde roodbruinen met daartussen alle denkbare variaties.

In de standaardseisen van de NBvV worden uitsluitend de diep roodbruin gekleurde exemplaren gevraagd, hetgeen inhoudt dat de kweker van roodbruinen steeds de diepstgekleurde vogels aan elkaar paart.

Om goede roodbruine japanse meeuwen te kweken moeten we op de navolgende zaken goed letten.

Tekst: Jos v. Valkenburg
Foto: Ton de Bruijn

Ten eerste: We kweken uitsluitend roodbruin x roodbruin. Het inkweken van andere kleurslagen leidt tot vermindering van kwaliteit. Paren we een roodbruine met een zwartbruine of mokkbruine dan verkrijgen we in het eerste

De Witmasker valkparki

De Valkparkiet mag worden gerekend tot de meest bekende parkietensoort. Bij heel veel vogelliefhebbers, en lang niet altijd specifieke parkietenkwekers, zijn ze te vinden; er worden er duizenden per jaar in volières geboren. Het is een vogel met vele pluspunten en een van die is wel het feit dat ze zonder enig gevaar bij tal van andere vogels zijn te houden. Ze misstaan zeker niet in een gezelschapsvolière waar ze heel vreedzaam kunnen samenleven met de kleinste prachtvinken.

Zoals gesteld, er worden er duizenden per jaar gekweekt en het gevolg hiervan is dat er in de loop van de jaren verschillende mutaties zijn ontstaan. Of zich een interessante zaak, maar de keerzijde van de medaille is wel dat de normale wildvorm uit het oog verloren ging waardoor de kwaliteit van die wild

jaar uitsluitend splitvogels welke we terug moeten paren aan roodbruin. De hieruit verkregen roodbruine jongen zullen blauwachtige snavels bezitten en een te donkere staartkleur.

Paren we een roodbruine met een cremevleugel of met roodbruinpastel dan zullen de hieruit geboren jongen allen roodbruin zijn. De snavelkleur zal naar alle waarschijnlijkheid wel goed zijn omdat zowel de roodbruinpastel als de cremevleugel een licht beige snavelkleur dienen te bezitten, echter de vleugel en staartpennen zijn vaak niet doortgekleurd en de buiktekening vervaagd. Tevens zijn de jonge roodbruinen split voor pastel hetgeen inhoudt dat dit in de nakweek weer terug zal keren.

Ten tweede: We letten erop dat de roodbruinen waarmee we gaan kweken een goede snavelkleur bezitten. De snavelkleur dient beige van kleur te zijn, blauwachtige snavels zijn fout. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat de snavelkleur op een leeftijd van ongeveer 8 maanden iets donkerder wordt, uitzonderingen daargelaten. Hierbij dienen we bij het samenstellen van de kweekparen rekening te houden met de leeftijd van de vogels.

Ten derde: Een goede diep roodbruine lichaamskleur is van groot belang. Paar

bij voorkeur de diepstgekleurde man aan de diepstgekleurde pop. U heeft dan tenminste één koppel waaruit de resultaten niet teruglopen in kleur.

Vervolgens paart u de op één na diepstgekleurden aan elkaar, enzovoorts. De lichtste exemplaren zetten we niet in voor de roodbruinkweek.

Ten vierde: De buiktekening is ook bij de roodbruine heel belangrijk. We voorkomen dat we twee vogels aan elkaar paren met een te zwakke buiktekening. De jongen hieruit zullen een nog zwakkere tekening bezitten. Tenminste één der ouders dient een goede tekening te bezitten, de andere mag iets zwakkere tekening bezitten echter wel duidelijk waarneembaar.

Ten vijfde: Gebleken is dat de roodbruine een iets zwakkere bevedering bezit dan de zwartbruine zodat vleugelpennen en staartpennen sneller afbreken. We dienen erop te letten dat we zoveel mogelijk vogels voor de kweek gebruiken met een goede aaneensluitende bevedering. Vogels met erg brosse bevedering kunnen we beter voor de kweek uitsluiten.

Ten zesde: Vogels welke bontvorming bezitten gebruiken we niet voor de kweek.

Tevens dienen we uiteraard te kweken

met forse roodbruinen. Het formaat van de roodbruine is de laatste jaren sterk verbeterd, en mede hierdoor komen de goede roodbruinen voor een hogere puntenwaardering in aanmerking.

Het showen van roodbruinen is iets moeilijker dan bij de meeste andere japanse meeuwen. Dit komt door de brosse bevedering welke snel beschadigd is. Het beste brengen we de te showen vogels twee maanden vóór de eerste tentoonstelling naar een kleinere ruimte waarin voldoende gelegenheid is om te baden. Zes weken vóór de tentoonstelling controleren we de bevedering en verwijderen geleidelijk de afgebroken pennen.

Resumerend kunnen we stellen dat het geen eenvoudige zaak is goede roodbruine japanse meeuwen te kweken en te showen mede door het feit dat gebleken is dat de vruchtbaarheid bij de roodbruinen iets minder is dan bij de andere kleurslagen, hetgeen inhoudt dat er minder roodbruinen geboren worden dan we willen.

Tekst: F.J.C. v.d. Bergh

Foto: A.C. de Bruijn

vorm heel snel achteruit is gegaan. De meeste valkparkieten die je nu ziet zijn in de regel allemaal te smal van borst en het zou goed zijn om weer eens uiterst selectief te werk te gaan om te trachten de oude forse en goed geproportioneerde vogels terug te krijgen.

De witmasker is een van de laatste mutaties. De witmaskerfactor verhindert carotinoïdevorming waardoor alles wat bij de wildvorm geel en rood is, bij de mutant is veranderd in wit. Waar het de grijze lichaamskleur betreft, die verandert niet. De mannelijke exemplaren van deze mutant hebben een volledig wit masker, kuif en wangen. Bij de poppen zal het masker, de wangen en de kuif wat grijsachtig wit zijn.

Het beste zal de witmasker valkparkiet tot zijn recht komen als ze ongeveer

twee jaar oud zijn. Ze zijn dan volledig op kleur.

De vererving van de witmaskerfactor is autosomaal recessief.

- 1) Wildvorm × witmasker geeft 100% wildvorm welke split zijn voor witmasker.
- 2) Wildvorm split voor witmasker × wildvorm split voor witmasker geeft 25% wildvorm, 25% witmasker en 50% wildvorm split voor witmasker.
- 3) Wildvorm split voor witmasker × witmasker geeft 50% wildvorm split voor witmasker en 50% witmasker.
- 4) Wildvorm split voor witmasker × wildvorm en 50% wildvorm en 50% wildvorm split voor witmasker.
- 5) Witmasker × witmasker geeft 100% witmasker.

De meest voorkomende fouten zijn bij

de mannelijke exemplaren a) te smal van borst, b) de witte kleurvelden niet zuiver wit, c) lichaamskleur niet diep genoeg, te vaal grijs.

Bij de pop: a) te smal van borst, b) de witte veervelden niet wit genoeg.

De afgebeelde vogel is een pop welke prima van lichaamslengte is maar wel iets breder in de borst had moeten zijn. De vogel is wat te smal. Op het onderlichaam wat te veel wit en het masker had wat scherper afgetekend moeten zijn.

Toch nog even terug naar de wildvorm. Ik hoop dat hetgeen in dit artikel is gesteld over het meer selectief gaan kweken, ter harte wordt genomen en dat we dan ook weer echt mooie en forse vogels op de tentoonstellingen zullen gaan zien. Juist daar mogen dergelijke vogels zeker niet ontbreken.

Hun functie in en de noodzaak voor het organisme

Vitaminen van het B-complex

Tot het B-complex behoren 11 vitaminen. De vorming en omzetting van de B-vitaminen komt slechts tot stand in aanwezigheid van andere B-vitaminen. Dit is geconstateerd bij vitamine B 1 (thiamine), B 2 (riboflavine), nicotinezuur en bij B 6 (pyridoxine). Zij fungeren alle (in de vorm van fosforzure verbindingen) als co-enzym en zijn daarvan veelal voorstadia. Het lichaam kan geen reserves aanleggen. Daarom moeten ook vogels regelmatig alle soorten B-vitaminen opnemen.

Vitamine B 1 (thiamine)

De biologische actieve vorm (thiamine pyro-fosfaat) fungeert als co-enzym voor een dertigtal enzymen. Thiamine vervult als pyro-fosforzure ester veel functies als co-enzym in de eiwit- en koolhydraatstofwisseling. De laatste is veel sterker afhankelijk van de aanwezigheid van dit vitamine dwz. afhankelijk van het energie verbruik en daarmee in zekere zin van de energiewaarde van het voedsel. Dus bij groot energieverbruik, zoals in de spieren, in de hartspier en in de hersenen is een grote behoefte aan vitamine B 1.

Vitamine B 1 heeft ook een functie bij de standhouding van de peristaltiek van de darm en draagt daardoor bij tot het oehoud van de eeflust. Het wordt slechts voor een deel door de darmwand opgenomen.

Een tekort geeft eetlustvermindering, waardoor een vertraagde groei kan ontstaan en bij ernstig tekort gewichtsverlies. In dit totale beeld vervult deze vitamine dus een belangrijke rol bij de ontwikkeling en groei van het jonge dier. Eenzijdige voeding kan een tekort veroorzaken en geeft bij jonge en volwassen vogels zwakke spieren. Dit komt o.a. tot uiting bij het zitten, waarbij de poten doorzakken tot op het hakgewricht. Bij

een chronisch tekort worden de nekspieren aangetast, hetgeen te zien is aan de naar achteren getrokken kop. Dit ziektebeeld staat bekend onder de naam opisthotonis of evenwichtsziekte. In het beginstadium is door toediening van vitamine B 1 genezing mogelijk. Het coccidiostaticum 'amprolium' is een anti-vitamine B 1. Bij gebruik daarvan moet extra vitamine B 1 worden toegevoerd.

Vitamine B 1 komt vooral voor in jonge groeiende plantendelen, in vele plantaardige en dierlijke produkten, in de kiemen en huidjes van zaden, in peulvruchten en in melkpoeder, vismeel en gist. Rauwe vis bevat thiaminase dat Vitamine B 1 vernietigt.

Behoeft: 2-3 mg/kg voer.

door J. Vredenbregt

Vitamine B 2 (riboflavine)

Vitamine B 2 speelt als fosfaat-verbindingen een rol in het organisme, doordat het in die bindingsvorm in enkele co-enzymen voorkomt. Deze co-enzymen vervullen een belangrijke rol bij de eiwit- en vetstofwisseling en in de celstofwisseling bij de nucleïnezuur synthese.

Het is duidelijk dat, naarmate de voeding meer eiwit en vet bevat, de behoefte aan vitamine B 2 groter wordt. Bij eenzijdige voeding kan deficiëntie ontstaan en treedt groeivertraging op. Tevens is er als bijverschijnsel kans op diarree als gevolg van optredende ontstekingen van het darmslijmvlies. Een ander bijverschijnsel is het naar binnen gericht groeien van de tenen. Bij jonge vogels zijn bij een tekort afwijkingen aan de donsveren en mogelijk zenuwaandoe-

ningen geconstateerd. Het laatste is oorzaak van ongecontroleerde bewegingen.

Voedsel op basis van dierlijke oorsprong zijn rijk aan vitamine B 2. Arm aan vitamine B 2 zijn tapiocameel, mais en voedergranen.

Behoeft: 5-8 mg/kg voer.

Nicotinezuur (vitamine PP)

Nicotinezuur is de bouwstof voor nicotinezuuramide, dat het functionele-deel is van NAD (Nicotinamide Adinine Dinucleotide) en NADP (Nicotinamide Adinine Dinucleotide Phosfaat). Beide zijn co-enzym in een groot aantal oxidatie en reductie reacties. Tesamen zijn zij met flavoproteïne werkzaam bij de ademhaling van de lichaamscellen.

Nicotinezuur kan in het lichaam uit het aminozuur tryptofaan worden gevormd. Voor deze vorming is de aanwezigheid van vitamine B 1, B 2 en B 6 vereist. Tryptofaan kan dus een tekort voor een deel opvangen.

Nicotinezuur staat ook bekend als het anti-pellagra vitamine, vandaar de naam vitamine PP. Pellagra is een gebreksziekte die ontstaat door een tekort aan nicotinezuur (of het daarvan afgeleide nicotinezuuramide) in het voedsel, terwijl tevens een tekort bestaat aan het aminozuur tryptofaan in het voedingseiwit. Gebrek aan vitamine B 2, dierlijk eiwit en bepaalde bloedvormende agentia kunnen tot deze ziekteoestand bijdragen.

Kenmerkend voor pellagra zijn huidafwijkingen, aandoeningen van het darmkanaal en het zenuwstelsel. Daardoor kan een tekort slechte groei en bevedering veroorzaken. Bij eenzijdig voeding kan een nicotinezuur deficiëntie ontstaan.

Torulagist is rijk aan nicotinezuur. Ook vismeel, lever en graankiemen bevatten een redelijke hoeveelheid niet gebor-

den nicotinezuur. Mais is arm aan nicotinezuur en tryptofaan. Indien mais alleen het hoofdvoedsel is, is de kans op optreden van pellagra groot. Nicotinezuur komt in wisselende hoeveelheden voor in plantaardige voedingsmiddelen, zoals groenten.

Behoeft: 30-50 mg/kg droogvoer.

Pantotheenzuur (vitamine B 3)

Vitamine B 3 komt in iedere lichaamscel voor. Het is een deel van het co-enzym A en is nodig bij de stofwisseling van eiwit, vet en koolhydraten en bij de synthese van cholesterol. Pantotheenzuur is ook noodzakelijk voor het normaal functioneren van de huid en van de slijmvlies en speelt een rol bij de pigmentering. Cholesterol heeft op zijn beurt o.a. een functie als:

- basisbestanddeel voor het geslachtshormoon,
- tegenhanger van insuline,
- nodig bij zoutstofwisseling.

Cholesterol neemt, in combinatie met fosfolipiden, deel aan de opbouw van membranen, met name in het hersenen en zenuwweefsel. Cholesterol is ook het uitgangspunt voor de biosynthese van stoffen, zoals geslachtshormonen en andere steroïde hormonen, vitamine D, en van galzouten.

Een tekort aan pantotheenzuur leidt, ook bij dieren, tot huidaandoeningen en haaruitval. Bij vogels uit zich dit in een ruig verenkleed, doordat de baardjes snel afbreken. Op den duur is dit aanleiding tot kale plekken. In de nieuw gevormde veren gaat pigmentvermindering optreden. Bij de snavelhoeken kan korstvorming optreden en rond de ogen en op de tenen vormen zich knobbelletjes. Bij mensen zijn de laatst genoemde verschijnselen nog nooit gekonstateerd. Praktisch alle voedingsmiddelen, tapiokameel uitgezonderd, bevatten pantotheenzuur.

Behoeft: 6-12 mg/kg droogvoer.

Vitamine B 6 (pyridoxine)

Vitamine B 6 heeft in meer dan 40 enzymatische processen een co-enzym functie, zoals bij reacties waarin aminozuren worden gemodificeerd en bij verschillende reacties, waarin tryptofaan uitgangspunt is. De hier fysiologische actieve vorm is pyridoxaalfosfaat. Verder speelt deze vitamine een centrale rol in de eiwit-stofwisseling, met name bij de opname van aminozuren en

peptiden. Tevens is het belangrijk voor de vorming van tryptofaan en voor de stofwisseling van de verschillende mineralen. Bij toename van de energiebehoefte beïnvloedt de vergrote eiwit- en koolhydraten opname een toename van de vitamine B 6 behoefte.

Symptomen van een vitamine B 6 tekort vertonen een grote variabiliteit, maar vrij algemeen is huidontsteking, versterkte afbraak van de rode bloedlichaampjes (hemolytische anemie) en storingen in het centrale zenuwstelsel. Een tekort kan ook resulteren in een verminderde eiwitvorming, lever en hart beschadigingen, kwalitatief slechte eieren en daarmee overeenkomstige slechte broeduitkomsten. Bij pas uitgekomen jongen is een tekort aanleiding tot slechte voedselomzetting; dus trage groei en slechte veervorming.

Relatief arm aan vitamine B 6 zijn de voeders van dierlijke oorsprong en tapiokameel. Vitamine B 6 komt voor in gist en in kiemen en zemen van zaden.

Behoeft: 3-6 mg/kg droogvoer.

Vitamine B 12 (cyano-cobalamine)

Aanduiding voor een groep aan elkaar verwante cobalt verbindingen. Vitamine B 12 heeft een functie bij de vorming van eiwit (zoals bij de bloedaanmaak), vet en koolhydraten, en bij de vorming van methionine uit cystine. Het lichaam kan cystine voor ca. 50% in methionine omzetten. Vitamine B 12 speelt ook een rol bij de synthese van ribonucleïnezuren in de celkern stofwisseling. Zo is voor de aanmaak van rode bloedcellen (erythrocyten) nodig:

- vitamine B 12 en foliumzuur voor de synthese van DNA en RNA in de cel (zonder DNA en RNA kunnen geen nieuwe cellen worden gevormd),
- ijzer voor de inbouw in het 'heem' gedeelte van het hemoglobine,
- aminozuren voor de opbouw van het globine-deel van het hemoglobine en van structurele bestanddelen van de cel.

Bovendien staat de aanmaak van de bloedcellen onder invloed van:

- vitamine C
- thyroxine uit de schildklier
- erythropoietine, een hormoon deel dat door de nieren wordt geproduceerd.

Dus voor adequate en verhoogde aanmaak van rode bloedcellen moet het voedsel in ieder geval bevatten:

- vitamine B 12
- foliumzuur

- ijzer
- aminozuren
- vitamine C

In de vogelmaag wordt een stof (de intrinsic factor) afgescheiden die essentieel is voor de opname van B 12 uit de dunne darm. Bij spruw, abnormale darmflora en darmparasieten kan de resorptie uit de darm onvoldoende zijn. De voorraad van vitamine B 12, A en I zijn in de lever opgeslagen en voor een tijd toereikend.

Een tekort geeft onvoldoende vorming van enkele aminozuren en dus onvoldoende eiwit vorming. Dit veroorzaakt verminderde broeduitkomsten en verhoogt de embryosterfte. Tijdens de opgroei van jongen treden been- en vaatafwijkingen op. Een tekort veroorzaakt ook gevoeligheidsstoornissen voor huidontstekingen.

Vitamine B 12 wordt uitsluitend in dierlijke producten aangetroffen (vooral in de lever). Bij gebruik van alleen plantaardig voedsel (zaden) kan een B 12 tekort optreden (waardoor o.a. krullende veren).

In rauwe sojabonen bevindt zich een anti-vitamine B 12.

Behoeft: 15-30 microgram/kg droogvoer.

Foliumzuur (vitamine Bc)

Foliumzuur speelt in de stofwisseling een rol bij de afbraak en synthese van aminozuren, o.a. voor de aanmaak van rode bloedlichaampjes en van veren. Foliumzuur is opgebouwd uit een pteridine, p-aminobenzoëenzuur en glutaminezuur. De biochemisch actieve vorm is het tetra-hydro-folinezuur dat co-enzym is bij de overdracht van geactiveerde C1-fragmenten. De overdracht van deze C1 groepen, die aan het stikstofatoom van het p-aminobenzoëenzuur gebonden zijn, speelt o.m. een belangrijke rol bij de biosynthese van purinen (de zijn in de nucleïnezuren voorkomend basen).

In een aantal organismen (bacteriën) is niet de gehele verbinding een vitamine doch slechts een deel daarvan. Daarop berust de therapeutische werking van sulfa-preparaten, zoals sulfonamide, die als antagonist van p-aminobenzoëenzuur optreden en daardoor de synthese van foliumzuur in bacteriën verhinderen en aldus de groei van de bacterie remmen.

Een foliumzuur tekort is meestal niet het gevolg van onvoldoende opname met het voedsel, doch veeleer een gestoorde

de resorptie. Een tekort manifesteert zich o.a. door onvoldoende vorming van rode bloedlichaampjes, waardoor een ernstige vorm van bloedarmoede kan ontstaan. Verhoging van eiwit en vet gehalte in het voedsel verhoogt de behoefte aan foliumzuur.

Foliumzuur wordt aangetroffen in vrijwel alle plantaardige en dierlijke voedingsmiddelen, vooral in vlees, lever, soja-meel, melkpoeder en vismeel. Foliumzuur komt in geringe mate voor in groene plantendelen, maar niet in tapiokameel.

Foliumzuur antagonisten zijn cytostatica en anti-eleptica.

Behoefte: 0,5-1,5 mg/kg droogvoer.

Vitamine C (ascorbinezuur)

Vitamine C komt in twee biologische actieve vormen voor:

- l-ascorbinezuur
- l-dehydro-ascorbinezuur

Vitamine C vervult een functie bij de energiestofwisseling (met name die oxidatie en reductie processen, waarbij waterstof wordt overgedragen), bij de

vorming van kraakbeen, bindweefsel en huid, en bij de afzetting van calcium in het skelet en in de schaaiklier (eischaa). Vitamine C heeft ook een functie bij de synthese van hormonen in de bijnierschors. Vitamine C is tevens een anti-oxidant en betrokken bij de ademhaling van lichaamscellen.

Vitamine C wordt in het vogellichaam in de lever en in de nieren gemaakt uit glucose en in de lever opgeslagen. Een overschot aan vitamine C verlaat het lichaam via de urine.

Komt voor in groene plantendelen, vooral rozenbottels zijn rijk aan vitamine C. De houdbaarheid van vitamine C is sterk begrensd.

Behoefte: 30-60 mg/kg droogvoer.

Biotine (vitamine H)

Biotine vormt een belangrijke stap in de biosynthese van de vetzuren en de koolhydraten. Het is in dit verband betrokken bij de overdracht van carboxylgroepen, Mens en dier kunnen biotine niet zelf maken. Biotine komt echter in vrijwel alle voedingsstoffen voor, terwijl bij

vogels met een normale kropflora er uit de voedingsstoffen voldoende vitamine wordt aangemaakt. Daarom kan biotine-deficiëntie door uitschakeling van de kropflora ontstaan (onoordeelkundig gebruik van anti-biotica) en door overmatig gebruik van het eiwit van rauwe eieren (daarin bevindt zich avidine, een eiwit dat biotine inaktiveert doordat het er een vast complex mee vormt). 5% rauwe eieren in het voedsel is voldoende om een biotine tekort te laten ontstaan. Bij koken van eieren (hard eiwit) wordt avidine geneutraliseerd.

Over de volledige rol van deze vitamine is nog niet alles bekend.

Bij een tekort ontstaan huidaandoeningen en haaruitval, en bij vogels korstvorming aan snavel en poten.

Biotine is aanwezig in dierlijke en plantaardige voedingsmiddelen, zoals melkpoeder, lever, eierdooier, peulvruchten en gist.

Behoefte: 40-60 microgram/kg voer.

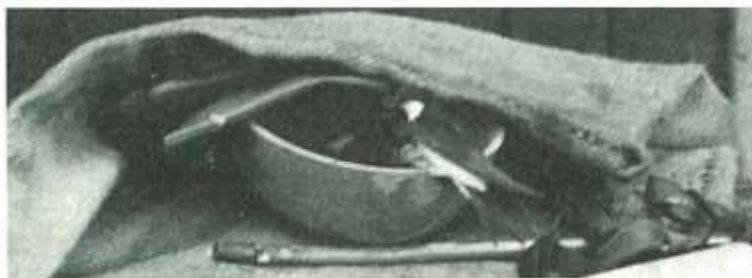
Huiszwaluwen in Espel gered

ESPEL - Aan de buitenkant van een schuur aan de Westermeerweg bevond zich een aantal nesten van huiszwaluwen, vogeltjes die onmiddellijk te herkennen zijn aan de witte stuit en daarom ook wel "witgatjes" worden genoemd. Op een gegeven moment bevatter alle nesten jongen en leek er niets aan de hand. Maar op zekere dag, na een flinke regenbui, kieperde een van de "wiegen" met jongen naar beneden. Zij werden gevonden door de heer Bunk; één had kennelijk de smak niet overleefd, de andere twee waren springlevend. Jonge zwaluwen grootbrengen is een hele opgave; veelal loopt dit op een mislukking uit. Bunk raapte de restanten van het kleinste bij elkaar, zette de bouwval in een schaal en plaatste de twee jongen er in. Het geheel werd gedeponerd op een op het erf staande ton. Was een lid van het gezin Bunk in de

buurt dan zwegen de jongen als het graf, maar waanden zij zich alleen, dan piepten ze van jewelste. Kennelijk werd dit na enige uren door de oude vogels gehoord, want op een gegeven moment streken ze beurtelings neer op de rand van de schaal om het kroost te voeren. Na ruim een week waren de twee jongen de vliegkunst machtig en vlogen weg. Ze gingen op grote hoogte zitten, waar ze door pa en ma van de nodige

snavelkost werden voorzien. Wel heeft Bunk, om de jonge zwaluwen enigszins te beschutten, een jute zak gedeeltelijk over de schaal gedeponerd. Omdat wel vaker een nest van een zwaluw naar beneden kiepert, zowel van een huis als hoerenzwaluw, is de door Bunk toegepaste methode wellicht in zo'n geval ook het proberen waard.

Meindert de Jong

VOGEL '87

meer dan 8000 vogels in honderden soorten.
De GROOTSTE VOGELSHOW VAN NEDERLAND
Van 15 t/m 18 januari 1987
in HET TURFSCHIP te BREDA
Een echte NBvV-show, altijd nieuw, boeiend en leerzaam

Komen kijken is
onvergetelijk
Meedoen een must

De Renvogel

Voor de derde keer deze eeuw in Nederland

Een zeer zeldzame verschijning

In het begin van oktober 1986 was de Nederlandse ornithologische wereld in rep en roer: er was een vreemde vogel binnen onze grenzen gesignaleerd. Woensdagavond, 8 oktober verscheen de rara avis op de televisie: een Renvogel. Een dergelijke vogel was voor het laatst in ons land gesignaleerd op 18 oktober 1933, dus 53 jaar geleden. Ook uit 1909 is een waarneming bekend. Het woongebied van de Renvogel strekt zich als een brede gordel uit over Afrika, van de Canarische en Kaap Verdische Eilanden in het westen tot Saoedi-Arabië en westelijk Iran in het oosten. Renvogels zijn gedeeltelijk stand- en gedeeltelijk trekvogel. Hoewel ze doorgaans in zuidelijke richting trekken, zwerven ze soms west- en noordwaarts. Zo zijn ze in de loop der jaren waargenomen in Hongarije, België, Nederland, Noord-Frankrijk, Denemarken, Duitsland en zelfs in Zweden en Finland. Meermalen werden de vogels gesignaleerd in Engeland en ook in Schotland en Ierland.

Signalement

Renvogels zijn erg slank en houden wat grootte betreft het midden tussen een merel en een spreeuw. Op een afstand

lijkt de vogel geheel zandkleurig, maar van dichtbij valt een witte, zwart omzoomde lijn op, die loopt van het oog tot in de nek. De grote slagpennen (handpennen) zijn zwart, evenals de onderzijde van de vleugels. De evereens zwarte snavel is dun, erg puntig en iets gebogen. De poten zijn lang en melkwit tot roomkleurig. Met deze lange poten kan de Renvogel behoorlijk "uit de voeten": bij gevaar zal hij eerder snel weggrennen dan op de vleugels gaan. Dit rennen vinden we terug in de wetenschappelijke benaming *Cursorius cursor*, dat afgeleid is van het latijnse werkwoord "curso" dat hard lopen betekent; cursor is hardloper, renbode. Zowel de geslachts- als de soortnaam hebben dezelfde betekenis.

Voortplanting

Het woongebied van de Renvogels zijn stenige en zandige woestijnen, semiwoestijnen en steppen. De twee - soms drie - eieren worden op de kale bodem gelegd; soms wordt er een ondiep kuilje in de bodem gekrabbd. De gelig- tot lichtbruine eieren zijn dicht gestreept en gevlekt met donkerder bruin. Ze zijn op deze manier uitstekend gecamoufleerd en vrijwel onvindbaar. Over de broedduur is nog heel weinig bekend

en men weet ook niet of beide ouders - omdat ze zoveel op elkaar lijken - beurtelings broeden. Wel heeft men eens een broedende vogel geschoten en dat bleek een mannetje te zijn. De pasgeboren jongen zijn fantastische diertjes: ook zij hebben een fraaie schutkleur: zandkleurig en wit dons op de kop en bovendien, witte kin en keel, gelige borst en witte buik. Zodra de jongen goed en wel droog zijn, verlaten ze als echte nestvlinders het nest. Zij zijn ook dan reeds in staat om flink te spurten met hooggeheven kop, net als de oude vogels plegen te doen.

Voedsel

Het voedsel van de Renvogels bestaat voornamelijk uit insecten, maar tevens worden rupsen, sprinkhanen, kevers, vliegen en mieren geconsumeerd. Maar ook staan slakken en kleine hagedissen op het menu.

Voor degenen die het naadje van de kous willen: renvogels behoren tot de orde steltlopers en meeuwen, de suborde plevierachtigen en de familie renvogels en vorkstaartplevieren. Behalve "de held van ons verhaal" onderscheidt men nog de Roestkleurige renvogel uit zuidelijk Afrika, de Temminck renvogel, ook in Afrika ten zuiden van de Sahara en de Indische renvogel uit India.

Meindert de Jong

Keurmeester Zangkanaries

Ook tijdens de komende bondskampioenen wordt er weer een test afgenomen voor diegene welke toegelaten wil worden tot de opleiding van harzer of waterslager keurmeester. De test bestaat uit het noemen van de gezongen toeren en een voorzichtige waardering daarvan. Als deze test positief voor u uitvalt, kunt u met de theorie beginnen welke bestaat uit 12 schriftelijke lessen, elke maand een. Tijdens de tweejarige opleiding zijn per seizoen minimaal vijf bijzittingen verplicht.

Als u alles met goed gevolg aflegt, wordt u tot het examen toegelaten. Na het eerste jaar is er een tentamen.

Zij die meer dan vijf jaar kweekervaring hebben met zangkanaries en redelijke tot goede uitslagen middels katalogi kunnen tonen, kunnen zich melden bij de heer W.J.P. Vermeij, Leppa 36, 9204 JE Drachten. Telefoon 05120-17242.

Kromsnavelkwekers opgelet.

In het oktobernummer van Onze Vogels heeft een oproep gestaan betreffende de opleiding tot keurmeester tropische vogels e.d. Op veler verzoek zijn wij ook van plan om weer een opleiding tot parkietenkeurmeester te starten.

De voorwaarden en consequenties van deze opleiding zijn gelijk aan het gestelde in Onze Vogels van de vorige maand, met dien verstande dat u minstens vijf jaar kromsnavels moet hebben gekweekt en ook met deze vogels aan tentoonstellingen moet hebben meegegaan.

In het eerste jaar zullen de grasparkieten en alle overige kromsnavels globaal worden behandeld. Dit eerste jaar wordt afgesloten met een schriftelijk en praktisch tentamen. In januari 1990 wordt de cursus afgerond met een examen. Bij het met goed gevolg afleggen

van dit examen is men bevoegd om alle kromsnavels te keuren. Na deze opleiding bestaat de mogelijkheid zich te specialiseren in het keuren van grote parkieten, agaporniden en overige kromsnavels.

Indien u geïnteresseerd bent in deze opleiding kunt u zich (UITSLUITEND SCHRIFTELIJK) opgeven bij: P.J.F. Klören, Meidoornweg 10, 3768 CN Soest. Uw aanmelding moet op 7 december 1986 ontvangen zijn.

Zebravinken in 50 kleurslagen

Tekst: Hans Klören.
Foto's: Ton de Bruijn.

Zwartborst – Masker

1) Zwartborst bruinmasker

Sta ik onlangs in een vogelwinkel in een kooi te kijken waar wel 40 zebra-vinken in verbleven. Zeg ik tegen mijn vriend: "Kijk Gerard, een zwartborst zwartmasker". Zegt de winkelier: "Dat zijn zebra-vinken meneer." Dus toch zebra-vinken??

Wanneer u de afbeeldingen bekijkt bij dit artikel zult u het met mij eens moeten zijn dat de zwartborst zwartmasker er zijn mag, maar ook de wat minder contrastrijke zwartborst bruinmasker is het aanzien zeker waard. Toch komen deze kleurslagen maar zelden voor het voetlicht en dat is toch wel zeer opmerkelijk te noemen. Zeker de combinatie zwartborst zwartmasker was een grote toekomst voorspeld. Op de eerste plaats was deze voetspelling gebaseerd op de enorme populariteit van de zwartmaskers. Er is haast geen tentoonstelling te bedenken waar de zwartmaskers ontbreken. Op grote tentoonstellingen zijn de zwartmaskers ook altijd het belangrijkste vertegenwoordigd. Kweektechnisch zijn de zwartborst zwartmaskers relatief eenvoudig te kweken. In de tweede generatie uit de paring zwartmasker x zwartborst kunt u namelijk op de acht jongen die geboren worden, één zwartborst zwartmasker verwachten. Het is dan natuurlijk wel afwachten of u dan al zo ver bent dat de geboren zwartborst zwartmasker van tentoonstellingskwaliteit is.

Bij de herkenning van de pop zwartborst zwartmasker komt helaas een klein probleem om de hoek kijken. De mogelijkheid is namelijk niet uitgeslo-

ten dat de poppen als zwartborst witborst worden aangezien. Bij deze twijfelgevallen kan echter een paar millimeter tekening voor de oplossing zorgen. De masker zwartborsten hebben in tegenstelling tot de witborst zwartborsten een snavelstreepje. Nu kan je je natuurlijk afvragen of het wel wenselijk is deze, soms zo moeilijk te herkennen vogels gevraagd zouden moeten worden. Inderdaad is dat een vraag die velen zich stellen. Het antwoord van de NBvV is gelukkig positief met als motief dat ze gekweekt worden en ook ingezonden zullen worden. Het is dan beter dat ze ook herkenbaar voor de bezoekers van de tentoonstellingen staan gerangschikt op de stelling en niet onder één noemer 'niet erkende kleurslagen'.

Bij de kweek van de zwartborst bruinmaskers kwam overigens iets heel opmerkelijks tot uiting. De kleur van de normale bruinmaskers is t.o.v. de kleur

van de normale zwartmaskers zeer warm van tint, maar niet donkerder. Bij de zwartborst bruinmaskers en dan in het bijzonder bij de poppen is de kleur van het dek soms duidelijk donkerder dan dat wij zouden kunnen verwachten. Ik denk overigens niet dat dit kleurverschil in de standaard zal worden verwerkt. Door een gerichte kweekselectie zal dit kleurverschil weggekweekt moeten worden.

In de standaard staat dat de borsttekening op zijn minst moet zijn gepareld tot de ondersnavel. Bekijken wij de zwartborst zwartmasker man, dan zien wij dat dit bij deze man niet helemaal het geval is. Dit zal deze man echter niet erg aangerekend worden omdat de borsttekening voor de rest prima is. De twee zwarte vlekjes onder de borsttekening is een kleurfout. Wel ben ik van mening dat de flanktekening en de wangvlek wat te licht van kleur zijn. De streepjes in de flank zijn echter al wel vrij goed. De bruinmasker zwartborst man is niet zo te beoordelen als de zwartmasker en helaas is de borststreep, die vol in beeld is, niet optimaal. De kleur is niet erg regelmatig en het vlekje onder de snavel is iets te groot. De wangvlek is daarentegen wat mooier van kleur dan bij de zwartmasker man.

Op het vleugeldeken horen de mannen de zo bekende zwartborsttekening te hebben. Deze tekening zal niet zo sprekend zijn als bij de grijze of bruine zwartborsten, de kleur van deze tekening is namelijk ook sterk gereduceerd en heeft ongeveer de kleurdiepte van de wangvlek. Deze tekening kan overigens duidelijk aanwezig zijn. Al met al is de zwartborst masker een kleurslag die zijn plaats bij de standaardzebravinken dubbel en dik waard is. In een vogelwinkel horen ze voorlopig nog niet, daar horen alleen zebra-vinken.

2) Zwartborst zwartmasker

Bij de Grasparkiet wordt hij Deens of Australisch genoemd, afhankelijk van lantaarntjes. Getekende Witkoppen heten ze bij Zebravinken en van hebben, of de bontvorming moet zich beperken tot de l

In de kanarie liefhebberij wordt de veroorzaker van Bont de Enzymefaktor genoemd en legt men de oorzaak bij het gen dat het tyrosinase vormt. Veerkamp noemt hem de E-faktor en Kuiper de O. Ook bij de grasparkieten wordt dit standpunt aangehouden, (Beckman, v.d. Linden) hoewel de laatste ook de verdeling van de veerfollikels (pterylose) erbij betreft. De "grote onbekende" restgenen worden verantwoordelijk gesteld voor de variatie. Beckman (Zebravinken) neemt, terecht, met "restgenen" geen genoegen en werkt dit verder uit in de oude standaard voor Japanse Meeuwen. Klören (Zebravinken) en Panjer cs. (Japanse Meeuwen) beperken zich tot louter beschrijvingen en voegen, wellicht wijselijk, niets nieuws toe. Klören (Zebravinken) merkt op (m.i. Beckman citerend) dat ongepigmenteerde veren zuiver ongepigmenteerd zijn (z.o.).

De grote variatie in bont, en de vele mislukte pogingen stabiele bontpatronen in fokstammen vast te leggen hebben velen tot vertwijfeling gebracht en het dogma doen ontstaan; bontpatronen zijn nooit vast te leggen. Alleen Beckman geeft aan dat sommige bontpatronen erg stabiel zijn.

Japanse Meeuwen hebben tenslotte lantaarntjes. Zebravinken getekende zadels, Grasparkieten buikbanden en nekvlakken, Kanaries wel of geen gepigmenteerde kappen en heeft de natuur talloze, vast in het genetisch materiaal verankerde bontpatronen gecreëerd. Maar de natuur heeft geduld en meer tijd helaas dan wij.

Opvallend is het eigenlijk, hoe weinig bontmutaties er bij gedomesticeerde vogels zijn opgetreden, of zijn ze als zodanig niet onderkend?

Een oorzaak kan zijn de sterke letale werking die van vele bontmutaties uitgaat (muizen). Wellicht zijn ze gewoon nog niet opgetreden en staan ons nog grootse dingen te wachten.

Het onderkennen van verschillende, vooral AUTOSOMAAL/DOMINANT vererfende bontmutaties, zal gepaard gaan met grote moeilijkheden. De Bonte

Turquoise is hiervan een voorbeeld. Recent is vast komen te staan dat deze mutatie niet GESLACHTSGEBONDEN/RECESSIEF maar AUTOSOMAAL/DOMINANT vererft.

Dit probleem geldt nog in sterkere mate als er al andere AUTOSOMAAL/DOMINANT vererfende bontmutatie van overeenkomstige fenotype (uiterlijk) binnen een vogelsoort voor komen. Bij de Grasparkiet kennen we naast de hiervoor genoemde bontmutaties nog de Hollands bont, de Klaarpennen, de Halsband uit Amerika en een AUTOSOMAAL/RECESSIEF vererfende bontmutatie uit Australië.

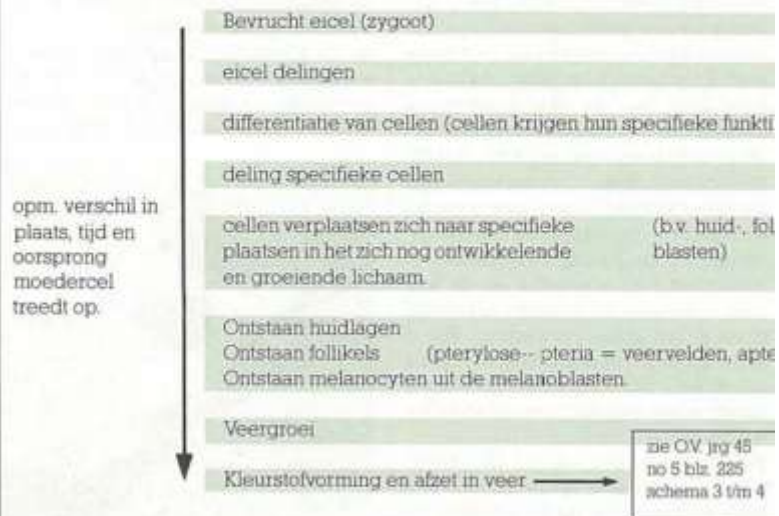
Kennis van de kleurvormingsprocessen is van belang bij het zoeken naar verklaringen. Theoretische en praktische onderzoeken zijn volop gedaan, hoewel zeer vele vragen nog onbeantwoord zijn. Het kennis nemen van wetenschappelijke publikaties is een noodzaak om de discussie op een hoger nivo te tillen en meer te richten op de eigenlijke problematiek. Het moet me helaas van het hart, vele boekschrijvers en andere publicisten geven blijk nauwelijks te weten waarover ze praten. Dit maakt de discussie troebel en tilt de kennis over het fenomeen niet naar een hoger nivo.

Toch zijn de waarden van hun waarnemingen vaak dermate belangrijk, dat het verloren gaan ervan in de brij van oneigenlijke oeverloze discussies, het oplossen van de problemen vertraagt.

Het nauwkeurig vastleggen van de erfgang, de kleurverdeling en de variatie erin is essentiële basisinformatie van waaruit, via het zoeken naar homologien (overeenkomsten) met andere vogelsoorten en gericht onderzoek, verklaringen kunnen worden opgesteld die op een stabilere fundering zijn gebouwd. Het boek Zebravinken van Hans Klören moge in deze een positief voorbeeld zijn.

Basis is en blijft echter een degelijke kennisneming van de wetenschappelijke lektuur en daar waar mogelijk, eigen onderzoek. Dat amateurs daar wel terdege toe in staat zijn heeft in het verleden Wim Beckman bewezen en laten momenteel Frans Kop en Inte Onsmann zien.

In Onze Vogels 1984 is gepoogd schematisch het totale kleurvormingsproces weer te geven. Helaas heeft het nog weinig weerklank gevonden, gezien de recente artikelen, vooral over kleurkanaries, in ons tijdschrift.

De verervingswijze, bij de Japanse Meeuw zijn het gezadelde met of zonder narieliefhebber noemen hem gewoon bont, moeten er ten onrechte niets de Kuifkanarie of de Gloster Corona of de "Cap" van de Lizard.

Toch is kennis van dit proces van belang om de effecten van mutaties te begrijpen c.q. te verklaren en de potentiële mogelijkheden ervan vast te stellen. Dit laatste is noodzakelijk bij het opzetten van fokrichtlijnen van waaruit later de standaard kan ontstaan.

Ik laat hier globaal het schematisch kleurvormingsproces volgen;

Zoals iedere schematische voorstelling is het werkelijke proces veel complexer. Sommige onderdelen uit het schema vinden gefaseerd of continu plaats over het gehele proces, en andere zijn juist beperkt tot een specifieke fase erin.

Wisselwerking tussen genen onderling of de stoffen die ze doen produceren, evenals die tussen genetisch en andere factoren (omgeving enz.) zijn van invloed op het proces.

Vrijwel alle auteurs (z.b.) laten de bontfactoren ingrijpen in het kleurvormingsproces zelf (open vierkant op einde van schema). Het plaatselijk wegvallen van de mogelijkheid tyrosinase te produceren door de melanocyten, wordt als verklaring gegeven.

Hoewel misschien geen onmogelijk-

...w, spier, nier, kleurcel enz.)

...cellen (melano-

...n dons)

heid, geeft wetenschappelijk onderzoek aan dat de oorzaken veel meer gezocht moeten worden in de fasen voorafgaande aan het eigenlijke kleurvormingsproces.

In veruit de meeste gevallen, geven onderzoeken aan dat op die plaatsen waar geen kleurstof wordt gevormd, de melanocyten ontbreken of sterk zijn gedege-neréerd. Oeen kleurstof fabrieken of bouwvallige fabrieken zonder productieapparaat, dan ook geen kleurstof. De afwezigheid of vroegtijdige teloor-gang van de melanocyten kan vele oor-zaken hebben. Deze kunnen genetisch tot uitdrukking komen in de melanoblas-ten, maar ook in andere cellen. Melano-blasten kunnen domweg niet levensvat-baar blijken, kunnen verminderd le-vensvatbaar zijn, de migratie kan ver-traagd worden enz. Al deze mogelijkhe-den en nog vele niet genoemde beïn-vloeden op de een of andere manier het eindbeeld (fenotype).

De ene bontmutatie kan vrij stabiel blij-ken te zijn, de andere juist niet. Vroeg in het proces ingrijpende mutaties of muta-ties op een strategische plaats, kunnen volledig witte dieren opleveren, waarin de potentie om het enzyme tyrosinase te vormen, nog volledig aanwezig is. De oogkleur laat dat zien. Deze zijn vrijwel altijd gepigmenteerd. De kleurstoffa-brieken van de ogen hebben namelijk een andere oorsprong dan de fabrieken die de lichaamskleurstoffen vormen. Bo-vendien wordt het oog op twee verschil-lende manieren van kleurstof voorzien.

In de Ino-varianten is wel sprake van aantasting van het enzyme tyrosinase. Melanocyte zijn normaal aanwezig, vor-men uitlopers en zetten de kleurloze pigmentdrager af in de veer.

Dat deze aantasting gefaseerd plaats kan vinden en een verschillend effect kan hebben op eumelanine en phaeo-melanine hebben onderzoeken uit-gewezen.

Bij kanaries vormen agaatsatinet waar-schijnlijk zo'n gefaseerde stap binnen het Ino-kompleks. Hetzelfde geldt wel-licht voor de Isabel mutatie bij de Bour-ke en de Cinnamon bij de Elegant,

Splendid en de Grasparkiet (vandaar fe-nomeen Bruinvleugel?).

De bontmutaties die voor ons van be-lang zijn liggen genetisch vast en zijn op het nageslacht overdraagbaar. Bont ef-fekten kunnen ook andere oorzaken hebben. Een in een vogel, na iedere rui stabiel terugkerende bontpatroon, (niet overdraagbaar) kan veroorzaakt zijn door een somatische mutatie van die ene melanoblast (of kleine groep van melanoblasten) die dat betreffende veerveld van kleur voorzien, of veroor-zaakt worden door niet genetische as-pekten die vroegtijdig het betreffende melanoblast onklaar hebben gemaakt. Niet, in een vogel stabiel terugkerende bonteffekten, b.v. na rui verdwijnende of verschijnende bonte plekken of slag-pennen kunnen worden veroorzaakt door tijdelijke, of vanaf dat moment per-manente storingen van de kleurcelvor-ming ter plaatse.

Deze liggen niet genetisch vast. Dat geldt niet altijd voor de hierboven ge-noemde somatische mutaties. Treden deze in een vroeg stadium in het ontwik-kelingsproces op, voordat de kiemcel-len zijn gedifferentieerd, kunnen ook de kiemcellen drager zijn van de mutatie. Deze is dan overdraagbaar op het nage-slacht.

Merk op dat andere kleurstofprocessen niet als zodanig worden beïnvloed door de bontmutaties evenmin overigens door de ino-mutaties.

Carotinoïde (Kanarie, Zebra-vink, Put-ter) en Psittadine (Grasparkiet, Agapor-niden, Halsband) worden normaal ge-vormd. Veren, poten en snavel blijven de op deze stof gebaseerde kleur be-houden.

Of Bontpatronen wel of niet vastgelegd kunnen worden hangt af van de aard van de mutatie. Gerichte fok, vastleggen van de resultaten met oog voor detail, het publiceren ervan en het uitwisselen van informatie onderling dragen bij tot de ontwikkeling van onze liefhebberij.

John van Eerd.

Mijn kweek met de huismus *(Passer domesticus)*

In juli 1984 kwam ik in het bezit van een sterk in kleur afwijkende huismus. Het bleek een pop en de kleur van haar bevedering is het beste te vergelijken met die van een zilverisabelpastel kanarie. Via een kennis kreeg ik vervolgens een eigen kweek wildkleur man welke bruin verervend was. Deze bruine huismussen zijn al enkele jaren te zien geweest op de bondskampioenschappen in Breda. Het koppel werd ondergebracht in een buitenvolière van 1,50 x 1,50 x 2,00 meter. Die volière was flink beplant en hoog bovenin een nestkast

toendraadjes en ook weer in grote hoeveelheden. Eind april was kennelijk het nest klaar en werd er gepaard. Niet een maal of slechts enkele keren, maar tientallen malen zoals een huismus betaamd.

door Th. Heinsbergen

Spoedig daarna werd er gebroed. Nou ja, broeden is eigenlijk wat te veel gezegd. Die gehele broedperiode verliep namelijk zeer onrustig, steeds maar nest op en nest af. Ik vreesde het ergste maar

dat bleek later ongegrond. Ook de man nam actief aan nestbouw en broeden deel en ik zag hem ook regelmatig met een stukje groen het nest in gaan. Vochtgehalte? Na 13 dagen broeden plotse-ling hevige vechtpartijen tussen man en pop en twee jongen dood in de zaadbak. Onmiddellijk de man verwijderd en de rust was weergekeerd. De pop bezocht het nest weer, maar in de loop van die dag weer een jong dood. De volgende dag volgde de twee overgebleven jongen. In totaal dus 5 dode jongen. Ik heb het nest gecontroleerd, wel in tact gelaten en de nestkast weer terug opgehangen.

Ongeveer twee weken later zette ik de man weer terug bij de pop en alles bleek weer koek en ei te zijn. Begin juli bezochten de vogels de nestkast weer en spoedig daarna was het 'paardag'. Na enkele dagen werd er weer gebroed. Helaas ook toen weer, na 13 dagen volop vechten en ik besloot om de man direct apart te zetten. Er bleken toen al wel weer jongen te zijn geboren, want de pop vloog af en aan, van voertafel naar nestkast. De eerste keer dat ik jongen van de mussen had, verstrekte ik levend voer in dezelfde hoeveelheden als ik mijn putters en sijzen geef. Dit bleek veel te weinig voor de mussen, want neemt u maar van mij aan, ze hebben als er jongen zijn zeer veel levend voedsel nodig en met een stukje brood en wat meelwormen komen er geen jongen op stok. Deze keer zorgde ik er voor dat er alles in overvloed was.

van 50 cm breed, 18 cm hoog en 18 cm diep. Het invlieggat heeft een middellijn van ongeveer 5 cm. Onder het invlieggat een stokje van ongeveer 10 cm lang. Dat invlieggat zit niet in het midden van de voorkant maar ver uit het midden omdat een huismus een nest bouwt met een insluipgang.

Hoewel de verstandhouding tussen de vogels onderling prima was, werd er in 1984 niet gebroed. De vogels hebben de winter in een binnenverblijf doorgebracht. 1984 ging en 1985 kwam. Op 1 maart van dat jaar werden de mussen weer in dezelfde volière gehuisvest. Na ongeveer een maand zag ik dat de pop regelmatig de nestkast inspecteerde en spoedig daarna werd in die nestkast een nest gebouwd. In grote hoeveelheden werden er lange droge grasstengels binnengesleept. Na het lange materiaal werd meer zachter materiaal gebruikt, te weten kippeveren, watten, ka-

De eerste week ongeveer 40 meelwormen, 75 witte gewassen vismaden, 2 eetlepels ontdooide diepvries mierenpoppen en 1 eetlepel buffalowormen per dag. De tweede week tot het uitvliegen ongeveer 60 meelwormen, 100 maden en 3 eetlepels buffalowormen per dag. De mierenpoppen werden plotseling, van de ene op de andere dag, niet meer aangekeken. Verder gaf ik ze alles wat ik aan insecten en dergelijke kon vangen, zoals vliegen, rupsen, spinnen, pisbedden. Alles werd hartelijk in ontvangst genomen en direct naar het nest gebracht. Groenvoer werd zeer matig opgenomen, wel wat in water en melk geweekt brood. Daarbij geef ik de musen ook een wildzangzaadmengsel, onkruidzaden, trossierst en eivoer. Alles verliep prima en de pop voerde fantastisch. Omdat een huismuis niet zoals een kanarie uit de krop voert maar alles stuk voor stuk aan de jongen geeft, was het de ganse dag een druk heen en weer vliegen van voedselplaats naar nestkast. Tot zover heb ik alles zijn gang laten gaan. Toen de jongen naar mijn schatting ongeveer vijf dagen oud waren, nam ik voor de eerste keer heel voorzichtig een kijkje in de nestkast. Vier prachtige jonge mussen maar helaas al veel te groot om nog te kunnen ringen. Ik heb de nestkast weer teruggehangen en tot het uitvliegen van de jongen geen controle meer uitgeoefend. Nestcontrole werd overigens niet in dank afgenomen. Het duurde meestal wel een paar uur eer de vogels zich weer normaal gedroegen. Toen de jongen ongeveer 15 dagen oud waren, werden ze door de pop van buiten het nest gevoerd. Op een leeftijd van 19 dagen vlogen ze uit met geheel volgroeide staart en vanaf dat eerste moment aten ze al voor een groot deel zelf. Overigens, eerder had ik duidelijk vier jongen in het nest geconstateerd, er vlogen er echter maar drie uit. Waar dat ene jong is gebleven weet ik nog steeds niet, ik heb er totaal niets van teruggevonden. Een van de drie uitgevlogen jongen was bruin van kleur en die jonge vogel moest een pop wezen. De twee anderen waren wildkleurig, bleken achteraf mannen te zijn en die waren split voor zilversabel-pastel.

Dit jaar, 1986, heb ik een van deze mannen teruggepaard aan de moeder, maar hierover vertel ik u later meer. Mochten er onder u zijn die ook in het bezit zijn van deze prachtige kleurslag huismussen, dan wil ik daar gaarne mee in contact komen. Mijn adres is bij de redactie bekend.

Jamaica kwartelduif

(*Geotrygon versicolor*)

Tekst: Piet Voets Foto: Coes Scholtz

Geschiedenis

Deze zeer mooie kwartelduif is voor de eerste keer ingevoerd in 1860 door de London Zoo, die in de daaropvolgende jaren nog meerdere exemplaren importeerde. De eerste mij bekende broedresultaten zijn toen behaald door diezelfde London Zoo in 1901. In 1940 zijn deze duiven nog ingevoerd in Frankrijk en in Californië. Doordat de Jamaica kwartelduif alleen op Jamaica voorkomt, en uitvoer vanuit dat land verboden is, zal er wellicht geen nieuwe import meer mogelijk zijn. Dat betekent dus dat we zeer zuinig moeten zijn op deze soort en er selectief mee dienen te kweken.

Verspreidingsgebied

Zoals reeds vermeld komt deze duif alleen voor op het eiland Jamaica.

Beschrijving

Deze kwartelduif is groter dan een lachduif en piomper en forser van bouw met een korte staart. Een typisch kenmerk is dat de staart bij het lopen steeds op en neer wipt. Het voorhoofd is grauwzwart, schedel blauwgrijs. Ze hebben een bruine gele oogstreep. De schedelveren vormen achter op de kop een zogenaamd kapje. De achternek heeft een purperachtige bronzen glans overgaand in kastanjebruin van de mantel en kleine vleugeldekveren. De onderrug, de staartveren en de staart hebben een groenpurper tint. De onderste delen van deze duif zijn wijnrood. De flanken en onderstaartdekveren kastanjebruin. Het enigste verschil tussen doffer en duivin is dat bij de doffer de anaalstreek, onderstaartdekveren en dijen een diepere bruine kleur vertonen.

Kweken in gevangenschap

De Jamaica kwartelduif is in de volière over het algemeen een tamme en zeer rustige duif. Geeft men ze wat meelwormen dan komen ze die al gauw uit de hand van de verzorger opnemen. Voor het broeden plaatst men op verschillende hoogten enige nestgelegenheden. Mijn ondervinding is dat de nestbakken vrij diep mogen zijn. De reden hiervoor is dat als er jongen zijn de beide ouders vaak op het nest zitten en als ze er afvliegen de jongen kunnen meesleuren. Heeft men een goed en onverwacht ouderpaar dan zal de doffer al gauw achter de duivin gaan jagen. Ik heb herhaaldelijk waargenomen dat in eerste instantie de duivin achter de doffer jaagt en naderhand de doffer achter de duivin. Al spoedig legt ze twee eieren die roomkleurig bruin zijn. De Jamaica duif is een goede en vaste broedvogel zodat na een broedtijd van 14 dagen de jongen uit het ei komen. Na weer 14 dagen verlaten die jongen het nest en zijn dan overwegend zwart van kleur. Men kan de nakweek van de oudervogels met ongeveer vijf weken van die oudervogels weghalen omdat ze dan alreeds zelfstandig zijn. De ouders zullen spoedig weer aan een nieuw broedsel beginnen. Deze duivenssoort is niet winterhard, zorg dus in de winterperiode voor een vorstvrij vertrek.

Roodmus

De roodmus *Carpodacus erythrinus* is een broedvogel van vochtige bossen met veel struikgewas in de omgeving van water. Hij komt voor in Siberië en Oost-Europa, maar heeft in de laatste vijftientig jaar een aantal belangrijke gebiedsuitbreidingen naar het westen gehad. Dat dit niet om afgedwaalde trekexemplaren ging, kan blijken uit het feit dat in Slowakije en Oostenrijk enige broedgevallen werden geregistreerd. Omstreeks 1960 heeft de soort zich definitief in delen van Polen, Zuid-Zweden, Zuid-Finland en Oost-Duitsland gevestigd. Er komen twee ondersoorten voor, een noordelijke laaglandvorm en een zuidelijke bergvorm *Carpodacus erythrinus kubanensis*. In het westen blijkt de laaglandvorm een vloeiende arealgrens te hebben.

De grote verspreiding van de roodmus is een gevolg van het feit dat hij niet aan een bepaald milieu gebonden is. Hij komt ook op bewerkte gronden en akkers voor en verschilt in dit opzicht van andere noordelijke roodmussoorten. Het nest lijkt sterk op dat van een grasmus *Sylvia communis* en niet zozeer op dat van een vink. Het wordt in lage coniferen of niet al te hoge struiken gebouwd. Ideaal zijn moerassen met begroeiing van wilgen, berken of elzen. Toch kan het nest ook in tuinen en hegen worden gevonden. Het legsel bestaat uit vier tot vijf eieren met donkerbruine vlekken op een donkerblauwe ondergrond. Het broeden wordt twaalf dagen lang door het vrouwtje gedaan, maar het mannetje helpt bij het grootbrengen van de jongen. Na twee weken vliegen deze uit. Het voedsel bestaat uit blad- en bloemknoppen, vruchten en zaden. Ook kleine insecten, die tevens het voedsel voor de jongen vormen.

De roodmus overwintert als trekvoegel in Zuid-Azië vanaf Irak tot Indochina. De voorjaars trek is van eind april tot midden mei, de najaars trek van midden augustus tot begin september. De roodmus is een van de weinige vinken die een volledige rui in het overwinteringsgebied doormaken.

In de volière konden herhaaldelijk broedresultaten worden behaald. In het najaar trekken de vogels rond en zijn dan goed tam te krijgen. De volière moet dicht geplant zijn met heesters en boomstronken. Het voedsel bestaat uit lijsterbessen, maanzaad, raapzaad, sla- en hennepzaad. Niet te vergeten denneappelenzaden die immers een belangrijk deel van het natuurlijk voedsel vormen. De volière moet (althans de eerste tijd) met dennegroen worden afgeschermd om beschadiging tegen de wand zoveel mogelijk te voorkomen. Veel plezier hebben ze met in de lente gesnoeiide naaldhout- en vruchtboomtakken met uitlopende knoppen. Vanaf mei kunnen meelwormen, verse mierepoppen en eivoer worden gegeven.

De jongen krijgen de eerste tijd vooral veel eivoer, kleingesneden meelwormen en mierepoppen. Kruising met kanaries blijkt mogelijk te zijn.

De naam roodmus heeft betrekking op de karmijnrode kop, keel, stuit en borst van het mannetje. Twee vage dwarsbanden op de donkerbruine vleugels. Het eerste jaarskleed van mannetje en vrouwtje is overwegend olijfgroen met een van donkere lengtestrepen voorziene lichte onderzijde.

KALENDER 1986

De Topaas-kolibrie

Een bijzonder fraaie kolibrie is de op het novemberblad afgebeelde vogel. Hij bereikt een lengte van circa 18 cm waarvan ongeveer de helft voor rekening komt van de staart, d.w.z. de sterk verlengde twee veren van het mannetje. Deze twee veren wijzen niet recht naar achteren of naar buiten, maar kruisen elkaar. Sommige auteurs beweren dat deze vogels zich ophouden in de boomkruinen van het oerwoud, op hoogten van 30 tot 45 meter. Recente onderzoekers hebben aangetoond dat zulks lang niet altijd het geval is. Het schijnt dat zij zich meer ophouden – op bepaalde plaatsen althans – langs de oevers van rivieren waar zij zich te goed doen aan de nectar uit de daar rijkelijk bloeiende bloemen en de myriaden daar levende insecten, die door de bloemenpracht en door het water worden aangetrokken.

De topaas-kolibrie behoort tot het geslacht *Topaza* waartoe slechts twee soorten worden gerekend. Behalve de "held van dit verhaal" nog de "vuurrode" topaaskolibrie. (Sommige auteurs betwijfelen of de laatste wel een aparte soort is!) Beide soorten hebben dancilicie in noordelijk Zuid-Amerika. De topaas-kolibrie komt voor van oostelijk Ecuador oostwaarts tot in de drie Guyana's en zuidelijk tot de Amazone, alsmede in een betrekkelijk klein gebied langs de zuidelijke oever van de monding van deze immense rivier. (De "vuurrode" leeft iets zuidelijker.)

Naar verluidt verzamelen de mannetjes zich vaak in een hoge boom om daar hun zang voor te dragen met enigszins gespreide vleugels en uitgewaaierde staart. De vrouwtjes broeden koloniegewijs in de dichte oevervegetatie van allerlei waterlopen. Rutgers zegt dat deze kolibries zeer agressief zijn en niet met andere kolibries in een volière gehouden kunnen worden.

Tweede ei

1 en 2 dagen oud

2 weken

4 weken

KWEEK MET MOLONETISPREEUW

(*Scissirostrum dubium dubium*)

Tekst: H. en E. Eikenaar Foto's: H. Eikenaar en C. Scholtz/v. 't Hart

De Molonetispreeuw komt alleen voor in de bergplantages van Celebes. Geslachtsverschil is moeilijk waar te nemen, de man is iets groter van formaat en heeft een iets grotere snavel.

Het hoofdvoedsel van deze vogels bestaat uit vruchten en insecten. De insecten worden hoofdzakelijk gevoerd aan de jongen, terwijl de vogels zelf kippegehakt vermengd met bessen en univeseelvoer, wortel en brood krijgen.

Op de vogelmarkt in de IJsselhal te Zwolle, werd de eerste spreeuw gekocht, deze vogel was volgens ons een man. Nu gingen wij op zoek naar een pop.

Diverse vogelmarkten werden bezocht en een jaar later op 15 februari 1986, op onze eigen vogelmarkt van de Volière Vriend in de IJsselhal te Zwolle, konden wij een pop kopen, althans volgens de handelaar moest het een pop wezen.

Dit bleek juist te zijn. Een maand later werd het eerste ei gelegd, dat nog dezelfde dag uit het nest werd gegooid. De volgende dag gebeurde hetzelfde met het tweede ei. De spreeuwen zaten in een binnenvolière van 400 x 100 x 150 op een slaapkamer. Hierin waren ook gehuisvest: 1-1 druppelplekbaardvogel, 1-1 zwarte buulbuul, 2-1 witborstral, 1-1 splendidparkiet, 1-3 chinese dwergkwartel en een damalijster. Op 3 en 4 april werden weer twee eieren gelegd en ook deze werden nog dezelfde dag uit het nest gegooid.

Toen werden de spreeuwen met broedblok (17 x 17 x 22 cm.) en al naar een volière gebracht die buiten staat en 180 x 300 x 200 m groot is, met een binnen hok van 140 x 200 x 200 m. Het broedblok werd binnen opgehangen.

In deze volière zaten tevens 2 japanse nachtegalen, 3 witborstrallen, brilvogels en rijstvogels en 8 broedkooien met personatas, roseicollis, fisherie en een roodbuikpapegaai. Op 28 en 29 april werden weer eieren gelegd, nu ging het beter, maar de pop vloog bij het openen van de deur steeds van het nest. Toch bleek ze goed te broeden, want op 13 mei werd het eerste jong geboren en op 14 mei het tweede. Nu kregen de vogels twee maal daags voer en werd er meteen in het nest gekeken.

De eerste dagen werden de jongen voornamelijk gevoerd met spinnen, later ook met meelwormen en maden. Na twee weken werden de jongen ook gevoerd met kippegehakt en bessen. De jongen werden op 18 mei geringd. Over de ringen werd een stukje ventielslang gedaan. Het eerste jong was 5 dagen oud en de ring ging al moeilijk om het pootje. Bij het tweede jong, dat 4 dagen oud was, ging het ringen beter.

Op 18 en 19 juni vlogen de jongen uit. Ze werden door de man gevoerd.

Op 17 en 18 juni werden weer twee eieren gelegd en ook deze werden goed bebroed. De twee oude jongen mocht

ten nu niet meer 's avonds in het blok terug om te slapen, maar werden overdag ook niet weggejaagd door de ouders. Ook de andere, kleinere vogels werden met rust gelaten.

Op 1 en 2 juli werden de twee nieuwe jongen geboren en ook deze werden goed groot gebracht. Ze zijn op 27 en 28 juli uitgevlogen.

Op 1 en 2 augustus werden weer twee eieren gelegd, terwijl de andere jongen door de man werden gevoerd.

Per legsel werden steeds twee eieren gelegd, het eerste ei was egaal licht blauw van kleur de ander had wat bruine vlekjes.

Het kweken met Europese Wildzangvogels.

De vrouw van de vogelliefhebber.

Natuurlijk heeft u gelijk als u zegt dat onze vrouwen geen wildzangvogels zijn, hoewel sommigen van hen toch heel mooi kunnen zingen. Maar aan de andere kant mogen wij toch ook niet vergeten dat onze betere helft er wel degelijk bijhoort en het recht heeft om in het hele gebeuren betrokken te worden. Van dit standpunt uitgaande, dacht ik dat het goed was om ook maar eens de schijnwerper op onze Eva's te richten.

Wanneer uw vrouw belangstelling heeft voor uw hobby, wanneer ze als u ziek bent uw vogels goed verzorgd, wanneer ze als ze toevallig een sopje heeft, uw vogelverblijf even opruimt, (ook als u dat niet gevraagd heeft) maar vooral ook wanneer ze, als u gasten heeft, met name collega-kwekers, en het gesprek gaat over vogels en moeder de vrouw daarin ook nog een positieve bijdragen kan leveren, dan mag u van mij aannemen dat u een bevoorrecht man bent.

Wij vinden alles zo gewoon, zo vanzelfsprekend, het hoort nu eenmaal zo, ja als we ons daar nu nog druk over moeten maken, kom nou. Wij vogelliefhebbers moeten ons maar eens goed realiseren, dat onze echtgenote niet alleen maar goed is om koffie te zetten of bier aan te dragen als wij vogelaars visite hebben en soms urenlang zitten te debatteren of sterke verhalen te vertellen over onze hobby. Betrek ook uw vrouw erbij, sta zelf eens op en bedien uw gasten, zeker als deze hun dames hebben meegebracht. Uw bezoek en zeker uw vrouw zullen dat best waarderen. Denk nu niet geachte sportvrienden dat ik hier een zedepreek wil gaan houden hoe het allemaal moet, maar ik ben wel van mening dat het een keer gezegd mag worden.

Het geeft best een prettig gevoel, als je weet dat je vrouw ook interesse heeft in je liefhebberij. Dat ze af en toe het vogelverblijf binnen stapt en even later bij je komt met de vraag of je dit of dat al gezien hebt. Meestal kun je antwoorden dat je dat al wist, maar hoe vaak moet je voor je zelf niet bekennen dat je dat nog niet was opgevallen als je even later het vogelverblijf binnensluis. Toch goed dat moeder de vrouw dat gezien heeft, want soms zijn wij een beetje laks en vinden sommige dingen vanzelfsprekend. Zo, dat was dus de vrouw die belangstelling heeft voor de hobby van haar man.

Maaaaaar, hoeveel vogelliefhebbers zitten opgezadeld met een ega die totaal géén interesse toont in de vrijetijdsbesteding van haar man? Ook deze dame zullen we even naar voren halen.

En hier wil ik u even een geval vertellen wat ik regelmatig mee maak. Wanneer ik voor een vereniging een dia-lesing moet verzorgen, dan reis ik meestal per trein. Aangekomen op de plaats van bestemming, word ik op het station afgehaald door een afgevaardigde van de vereniging. Samen rijden we dan naar diens huis en weldra zitten we bij een goed kopje koffie te praten over de vogels en alles wat daar mee te maken heeft, terwijl zijn vrouw inmiddels ook bij ons plaats genomen heeft.

door Wiel Höppener

Mijn gastheer blijkt een handige "doe het zelve" te zijn en weldra stelt hij mij voor om even mee naar zijn vogelverblijf te gaan kijken, naar alles wat hij daar zelf gemaakt heeft. Zijn vrouw die tot op dat moment alleen maar geluisterd heeft, want dat hele vogelgedoe interesseert haar niet, ziet op dat moment kans om aan het woord te komen en als een klaterende waterval rolt het de kamer in. "Die man van mij daar heb ik niks aan, de hele dag zit hij bij zijn mussen te timmeren en te knutselen, ik zie hem soms de hele dag niet, hij komt alleen maar binnen om te eten en te slapen, ik ben net een onbestorven weduwe."

En meelijwekkend kijkt ze mij aan met een blik alsof ze zeggen wil: "als je nu nog niet begrijpt dat ik een arme verwaarloosde vrouw ben, dan ben je toch wel heel erg dom."

Maar aangezien ik al meerdere malen zulke tafereeltjes heb meegemaakt, zeg ik niets en prullend over zoveel onbegrip verdwijnt het vrouwtje in de keuken.

Nadat ik uitgebreid het vogelverblijf te zien heb gekregen, hetgeen mij uitermate interesseert, gaan wij weer naar binnen en vervolgen ons gesprek terwijl vrouwlief vanuit de keuken met gespit-

ste oortjes zit te luisteren. Op een gegeven moment zeg ik zo langs mijn neus weg met een knipoogje naar mijn gastheer, dat veel vogelliefhebbers die handige "doe het zelve" zijn, ook in huis veel karweitjes zelf opknappen en op die manier veel geld besparen, zeker in deze dure tijd waarin we allemaal moeten inleveren.

Plots staat zijn vrouw weer in de kamer en vertelt honderduit wat haar man allemaal zelf gemaakt heeft. "Kijk eens dat balkjesplafond in de kamer, de schrootjes in de gang en in de keuken, die schemerlamp, dat schilderij, die stopcontacten enz. enz." En stralend kijkt ze mij aan, trots op haar handige echtgenoot. Ze verwacht weer een antwoord van mij en dat krijgt ze nu ook. Mevrouw zeg ik dan, straks vertelde u mij dat uw man alleen maar naar binnen kwam om te eten en te slapen, wanneer heeft hij dat dan allemaal gemaakt? Op dat moment weet ze dat ze in het valletje is getrapt dat ik voor haar gezet had en een beetje beduusd zegt ze dan dat het eigenlijk allemaal zo erg niet is en dat haar man best een goeie lobbes is (alweer een huwelijk gered).

Als ik haar dan nog vraag of ze liever heeft dat haar man de hele dag op haar vingers zit te kijken of naar de kroeg gaat, dan zegt ze zelf al: "Nee laat hem dan maar liever thuis knutselen bij zijn vogels, dan weet ik altijd waar hij is". En met deze bevestiging is dan weer een probleem de wereld uit en even later komt ze vriendelijk vragen of de mannen nog een kopje koffie lusten, wat natuurlijk nooit wordt afgeslagen.

Als we ons dan een uurtje later opmaken om naar de sportavond te gaan, zijn we met zijn drieën want zijn vrouw gaat ook mee.

Wat is nu de moraal van dit artikel? Ik dacht dat ik het als volgt mag samenvatten. Ons hele leven is een kwestie van geven en nemen en iedere gek heeft zijn gebrek. Onze vrouwen zijn best toffe meiden die we voor geen geld willen missen. Laat ze maar eens mopperen, ze moeten toch aan iemand hun agressie kwijt. **Maaaaar** van de andere kant moeten zij ook beseffen, dat met ons vogelliefhebbers best te leven is en dat wou ik maar even gezegd hebben.

Rotswinterkoningen

De nieuwzeelandse rotswinterkoningen Xenicidae laten ons zien hoe precair het met bepaalde diersoorten kan zijn gesteld. Aan het eind van de vorige eeuw kwam op het anderhalve kilometer lange Stephen Island in Straat Cook nog de Lyalls rotswinterkoning *Traversia lyalli* voor, die door de vuurtorenwachter werd ontdekt doordat zijn kat elf exemplaren mee naar huis bracht. Vervolgens heeft diezelfde kat door er nog een paar te vangen tevens voor de uitroeiing van de soort gezorgd.

Die winterkoning zou niet hebben kunnen vliegen en zou daarmee als de enige niet-vliegende zangvogel moeten worden beschouwd. De vogel zou alleen tegen de avond zijn verschenen en zijn kleine broedgebied beperkte zich alleen tot Stephen Island. Hij zou in rots-holen hebben geleefd en 's nachts als een muis hebben rondgerend. Jammer genoeg prikkelde dit het jachtinstinct van de genoemde kat, die er misschien muizen in heeft gezien en zo de laatste werd die de soort levend mocht aanschouwen.

Ook de langpoot- of boomrotswinterkoning *Xenicus longipes* en de geelflankrotswinterkoning *Xenicus gilviventris* zijn door de import van roofvijanden (de hermelijn bijvoorbeeld) zo zeldzaam geworden, dat er ook wel wat aan hun bescherming mag worden gedaan. Het kappen van de wouden alsmede verdere veranderingen van het milieu heeft natuurlijk hiertoe ook het zijne bijgedragen.

Die rotswinterkoningen hebben het ongeluk dat ze niet goed kunnen vliegen en gevaarlijk dicht bij de grond leven, waardoor ze voor allerlei rovers een gemakkelijke prooi vormen.

Gelukkig is de vierde rotswinterkoningsoort momenteel nog vrij talrijk. Het is de tien centimeter lange geweevogel *Acanthisitta chloris*, die vooral in de op berghellingen gelegen beukenwouden (*Nothofagus*) voorkomt. In open land en in parken wordt hij eveneens aangetroffen, wat door een gemakkelijke aanpassing aan het milieu en het landschap tot stand kon worden gebracht. Onder het van boom tot boom vliegen laat hij een monotone hoog *sih* horen, waaraan hij gemakkelijk te kennen is, al zou hij door de dichte vegetatie niet altijd kunnen worden gezien.

Het nest wordt in natuurlijke holten gebouwd en is eigenlijk niet anders dan

een losgeweven bol van gras, bladresten en dunne worteltjes. De bekleding komt met haar of veertjes tot stand. De breedte bedraagt ongeveer tien centimeter en de hoogte vijftien centimeter, terwijl de doorsnede van de nestkamer slechts zes centimeter bedraagt. Soms is de ingang tot het nest zo klein dat men er geen vinger in kan steken. Een fraai bouwwerkje bijgevolg, dat wellicht ook vlak bij de grond achter losse boom-schors kan worden gebouwd en waarin in augustus het legsel van twee tot vier (soms vijf) ovale witte eieren wordt gedeponeerd. Zijn plaatselijk door kappen geen wouden meer aanwezig, dan kan eventueel in de struikvegetatie worden genesteld.

Prof. dr. A. Stolk

Door beide ouders wordt gebroed en voedsel voor de jongen aangebracht. Na het uitvliegen blijven de jongen nog enige tijd bij de ouders. Twee broedsels kunnen per seizoen worden grootgebracht.

De langpoot- of boomrotswinterkoning nestelt op dezelfde plaatsen en vertoont hetzelfde broedgedrag als de geweevogel. Ditzelfde wordt door de geelflankrotswinterkoning gedaan, maar die preferere rotskeien als nestelplaats.

Het voedsel blijkt uit insecten te bestaan, die met de puntige, fijne, roodborstachtige snavel worden gepakt. Zo'n snavel is bijzonder geschikt om insecten tussen de planten buit te maken. Door de geweevogel wordt dit vrijwel als de boomkruiper *Certhia brachydactyla* gedaan: in spiralen langs de stam omhoog huppen en op een hoogte van zes tot acht meter naar de voet van de volgende boomstam zweven. Tussen mos en korstmoss en op de schors wordt ijverig naar spinnen en insecten gezocht. Ook op de grond en tussen de bladeren

wordt naar voedsel gezocht. Het voedselzoeken kan gemeenschappelijk met zwermen brilvogels van het geslacht *Zosterops* worden gedaan. De geelflankrotswinterkoning zoekt zijn voedsel vooral in morenen en puinheuvels, terwijl dit door de langpootrotswinterkoning dicht bij de grond wordt gedaan en minder op stammen dan op takken.

Het verspreidingsgebied van de geweevogel omvat zowel het Noorder- als het Zuidereiland van Nieuw-Zeeland en eveneens de naburige eilanden. De langpootrotswinterkoning kwam vroeger op beide eilanden in grote aantallen voor, maar wordt nu op het Zuidereiland zo zelden gezien, dat de mogelijkheid bestaat dat hij vrijwel is uitgestorven. De geelflankrotswinterkoning komt alleen op het Zuidereiland voor. Misschien zijn de rotswinterkoningen aan de pitta's *Pittidae* verwant, maar zeker niet aan de echte winterkoningen *Troglodytidae*.

Nog even het signalement van de geweevogel: kruin, hals en rug heldergroen met een lichtrode gloed over het voorhoofd, kin wit, aaalvormige snavel, korte zwarte staart, zachte blauwgroene slagpennen, gele stuit. De witte streep boven het oog geeft de vogel een karakteristiek uiterlijk. De langpootrotswinterkoning en de geelflankrotswinterkoning zien er eigenlijk net zo uit en onderscheiden zich slechts door kleine verschillen. Uiteraard heeft dit het onderzoek van de verschillende soorten aanzienlijk bemoeilijkt.

De geweevogels moeten niet worden verward met de geweevogels van het geslacht *Ptiloris* (de 33 centimeter lange prachtgeweevogel *Ptiloris magnificus* bijvoorbeeld), die aan de paradijskesters van het geslacht *Astrapia* verwant zijn. Een bijzonderheid van de rotswinterkoning en de boomrotswinterkoning is nog dat beide soorten bij het landen met het hele lichaam voorover wippen.

Knopherik

(*Raphanus raphanistrum*)

"wilde radijs", zusje of broertje van de gekweekte radijs (*Raphanus sativa*)

Als we de knopherik ontwaren, zouden we er niet meteen aan denken dat we hier met een lid uit de radijsfamilie te maken hebben.

Evenwel is niets minder waar. Daarom wordt de prachtig geel bloeiende plant dan ook wel wilde radijs genoemd. De wortelstok lijkt echter totaal niet op de overbekende rood-witte knolletjes van de radijs. Wel is er een gemakkelijke verwisseling mogelijk met de gewone herik. Voor een juiste determinatie moeten we de bloempjes nauwkeurig bestuderen. Weliswaar zijn de bloempjes van beide soorten geel, maar de knopherik is gemakkelijk te herkennen aan de violet gekleurde adertjes in de vier kelkblaadjes. Als extra herkenningspunt zijn de zaadhouten, die sterk ingesnoerd zijn. Daarin treffen we meestal 3-8 zaadjes aan. Net als zoveel inheemse planten, is de knopherik hier niet echt inheems. Afkomstig uit Zuid-Europa is zij met de mens meegeëerd waar deze zich zijn woonplaats vestigde. Met uitzondering van de warmste en koudste gebieden op de aarde groeit de knopherik overal. Mits de juiste omstandigheden aanwezig zijn, behouden de zaden eeuwenlang hun kiemkracht. Let u maar eens op als de grond ergens diep omgewoeld wordt. De eerste plant die de bodem volkomen bedekt is de herik. Ongetwijfeld treft u daartussen ook de knopherik aan!

Hoewel in oude tijden de zaden gebruikt werden bij de behandeling van reumatiek is de plant tegenwoordig vrijwel in vergeetheid geraakt.

Dat hoeft voor u geen beletsel te zijn om de zaden van de knopherik (trouwens ook van de herik) te verzamelen en te drogen om uw vogels, vooral kanaries, kneuen, groenlingen, vinken enz. eens iets extra's voor te schotelen.

Tot slot nog de naam. *Raphanus raphanistrum* = wilde radijs. Duidelijk?

P.J. de Penning

Zwartkeelkolibræ

Anthracothorax nigricollis

Volker, B. Helt

Wordt een zeldzame vogelsoort in de volière tot voortplanting gebracht, dan is dit een mijlpaal in de vogelliefhebberij, zonder meer een succes dat waard is vermeld te worden. Dit is bijvoorbeeld met de zwartkeelkolibræ *Anthracothorax nigricollis* het geval. Deze met zijn elf centimeter lengte niet al te kleine kolibræ is uitstekend in de volière te houden. Heeft als vreedzame vogel bovendien nog het voordeel, dat hij andere kolibræ's met rust laat, zodat hij in dit opzicht ook geen problemen oplevert. Het kornvormige nest is een wonder van constructie en wordt van plantenvezels vervaardigd, die gewoonlijk met korstmoss worden bepleisterd en met spinnewebben stevig aan elkaar gekit. In het vrije veld is het dan ook als regel goed gecamoufleerd. Het wordt ongeveer vijf meter boven de grond gebouwd, met als ondergrond een takwork of de basis van een breed blad. Als bijzonderheid kan nog worden vermeld dat de rand van het nest vrij breed is.

Het uit twee witte eieren bestaande legsel wordt ongeveer zestien tot zeventien dagen door het vrouwtje bebroed. Zij is het ook die de jongen voert, die na ongeveer drieëneuhalf week kunnen vliegen. Wat het voedsel betreft is de zwartkeelkolibræ zeker niet veeleisend te noemen. In de boomtoppen wordt gewoonlijk het meeste voedsel verzameld, terwijl men ze in de lente in de tuinen op *Ixora*- en *Hibiscus*-bloemen te vinden zijn.

Kieskeurig is de zwartkeelkolibræ ook niet wat zijn woongebied betreft, want hij is zowel op de bergheiligen als in het laagland in vrij grote aantallen te vinden.

Hij geeft de voorkeur aan dicht struikgewas onder hoge bomen, maar is ook op plantages te vinden.

Wat het uiterlijk van de zwartkeelkolibræ betreft kan worden vermeld dat de bovendelen groenachtig zijn en de onderdelen aanmerkelijk lichter zijn gekleurd. Komt voor in Noord-Argentinië en van Bolivia tot Panama.

De afbeelding laat een broedend vrouwtje zien, waarvan de bovendelen groen en de onderdelen licht zijn. Op de buitenste staartveren komen witte vlekken voor, waarvan er één nog juist is te zien.

In Zuid-Amerika komen nog vijf andere *Anthracothorax*-soorten voor, waarvan de bekendste Prevost's kolibræ *Anthracothorax prevostii* is.

Illustratie

Broedend vrouwtje van de zwartkeelkolibræ *Anthracothorax nigricollis*. De donkere keel komt in het mannelijk geslacht voor.

Kleurkanaries

Standaardeisen in praktijk

Bruinivoor

De bruinivoor is een vol bruine vogel waar het pigment eumelanine en phaeomelanine samen ineenvloeien. Het rugdek moet zo min mogelijk bestreping laten zien. Het bruinpigment moet doorlopen op de flanken en borst maar wel zodanig dat de bijkleur duidelijk waarneembaar is. Ook de vleugel- en staartpennen moeten goed donkerbruin zijn, zodat over het geheel een volle en warmbruine vogel ontstaat. De bijkleur is geel met ivoorstructuur. Om die bijkleur goed tot uiting te laten komen zal er meer geel aanwezig moeten zijn dan dat zulks bij niet ivoorvogels het geval is. De ivoortint is te beschouwen als een structuurwijziging van de vetstofkleur en een verhoorning van de bevedering waardoor de bijkleur zachter over komt. Daarom moet bij de kweek van ivoren de vetstofkleur duidelijk feller zijn maar wel zuiver en egaal. Is de bijkleur te zacht of onzuiver dan doet dat de gewenste kleur veranderen in een cremeachtige tint.

Kweekadvies

A) Bruine man split voor ivoor maal een bruinivoorpop. B) Bruinivoorman maal bruine pop. Hieruit zijn de mannen split voor ivoor en de poppen bruinivoor. Beide paringen zijn goed hoewel men uit paring B mannen kunt kweken die split zijn voor ivoor. Deze kunt u voor de volgende kweek inzetten. Denk vooral aan de bijkleur, deze moet zuiver en egaal

zijn dan pas zal het bruinivoor goed tot uiting komen. Gebruik bij deze kweek steeds vogels met een licht schimmelbezit.

Veel voorkomende fouten

Te weinig bruin over het geheel. Het rugdek nog te streperig, niet vloeiend. Het bruin ontbreekt boven de snavel. Te weinig bruin op de kop en/of lichte vleugel en staartpennen. Bijkleur niet diep genoeg of onzuiver. Schimmelverdeling niet egaal; te veel of te weinig schimmel. Niet of nauwelijks waarneembare bijkleur. De bijkleur op flanken, dijen, onderlichaam en/of borst te licht.

Op de tentoonstelling zijn het de poppen die het ideaalbeeld het dichtst benaderen. De mannen bezitten over het algemeen te weinig vloeiend bruin, hebben een streperig rugdek of hebben te weinig bruin boven de snavel. Zou doet de bruinivoor wat opbleken en dat is niet de bedoeling.

Piet Verdult

Twee kleine aziaten

Tekst: V. le Krebs Foto: C. Scholtz/Plomp

Groenrugmeesje

Bij het zien van de fraaie kleurenfoto van twee kleine meesjes, zal het u zeker opvallen dat ze wel heel sterk lijken op onze welbekende koolmees (*Parus major*). Het groenrugmeesje, *Parus monticolus*, heeft er inderdaad heel veel van weg, is er ook heel nauw aan verwant. Ze zijn wat kleiner dan onze koolmees en duidelijk helderder van kleur. Voor groenrugmees wordt ook wel de naam Bergkoolmees gebezigd. De eerste naam is afgeleid van de Engelse benaming, Greenbacked Tit en de tweede naam naar het Duits, Bergkohlmeise.

Ze zijn ongeveer 12 cm groot en hun domicilie hebben ze in de Himalaya van west naar oost, in Birma, West China, Indochina en Taiwan. Een groot verspreidingsgebied. In de Himalaya leven deze meesjes op hoogten van 1500 tot 3600 meter.

Er is geen waarneembaar verschil in de mannelijke en vrouwelijke verschijningsvorm; er is geen seksueel dimorfisme. Beide zijn uiterlijk gelijk.

In hun verspreidingsgebied komt ook een ondersoort van de Europese koolmees voor, *Parus major nipalensis*. Toch heeft dit, voor zover bekend, nooit tot vermenging van de rassen geleid en kunnen beide als aparte soorten worden gezien.

De groenrugmeesjes bewonen hoger gelegen bergwouden en cultuurgronden. Voor het overige is er wat levenswijze en voeding betreft weinig verschil met de koolmezen. Ze voeden zich met allerlei kleine insecten, bessen en vruchtjes. Zaden zijn niet zo in trek.

Volière van de maand

Daar ik iedere maand de rubriek volière van de maand met veel aandacht lees, ben ik zelf ook maar eens in de pen geklommen.

In 1974 ben ik begonnen met wat vogels te houden, zomaar in een kleine volière van 2,50 x 2 meter, overdekt met pvc golfplaten en een nachthokje in de schuur. Daar ik alle vogels mooi vond, vloog er ook van alles rond zoals zebra-vinken, kanaries en wevers. Toch ging mijn voorkeur uit naar de kanaries en wildzang. Toen ben ik sterk gaan selecteren en bleef met goudgele kanaries en wat groenlingen en putters over.

Tot ik in 1976 in het bezit kwam van een eigen woning met een flinke tuin op het zuiden, dit was dus precies in mijn straatje.

De plannen waren al gauw gemaakt en ik wist precies wat ik wilde. Daar ik inmiddels lid geworden was van de Sasse Vogelvrienden en bij menig kweker was wezen kijken, besloot ik een volière te zetten van ijzeren pipjes. De afmetingen van deze volière was 5 x 2,50 meter, van boven helemaal open en met wat boompjes en struiken erin omdat ik ook wildzang had. Toch echt geschikt voor kanaries was hij niet. Dus ben ik in 1985 gaan bouwen aan een dichte volière. Er werd begonnen met een fundering van 50 cm in de grond en daarop een betonnen vloer van 10 cm dik en een afm. van 7,50 x 2,50 meter waar het hele spul op moest komen. De achterwand is opgetrokken van Durox blokken van 10 cm dik en een hoogte van 2 meter. In de voorkant zitten drie grote ramen van 165 x 150 cm zodat ik genoeg

licht in de volière binnen krijg. Daarop is een balklaag gelegd met daarop planken en isolatie, en afgewerkt met rubberoid.

In de volière zijn vier vluchten van 120 x 180 cm gemaakt met daarvoor een looppad om in de vluchten te komen. Het laatste stuk van de volière is mijn kweekruimte en die is 200 x 250 cm. Daar zijn 18 broedkooien gemaakt van geplastificeerd spaanplaat wat overigens zeer goed bevalt, alleen voor het schoonmaken al.

Omdat het een dichte volière is heb ik een raam draaiend gemaakt dat ik open kan zetten om te luchten plus dat ik in

het dak 3 ontluchters heb gemaakt en in de penanten tussen de ramen ook luchtroosters heb gestoken om toch maar te zorgen voor continue verse lucht, wat zeer belangrijk is.

Het geheel wordt verlicht door TL-lampen aangesloten op een klok en dimmer.

De bewoners van dit bouwwerk zijn goudgele kanaries en postuurkanaries zoals Borders en Yorkshires.

J.H. Peters,
Westdam 29,
4551 GA Sas van Gent.

Goed werk van de Streker Vogelvrienden

De overige in deze rubriek opgenomen foto's, gaan over de bouw van een volière door de Streker Vogelvrienden. De secretaris van die afdeling, schreef ons het volgende:

De volière is gebouwd in het nieuw aangelegde park 'De Woid' en is gesitueerd in de onmiddellijke nabijheid van een bejaarden- en een verzorgingstehuis. Het ging allemaal zo: In september 1985 werd onze voorzitter de heer Kok benaderd door de Stichting Algemeen Belang Lutjebroek, met het verzoek om medewerking te verlenen bij het bouwen en inrichten van een volière. Nu is hij er de man niet naar om op zo'n verzoek negatief te reageren, dus antwoordde hij spontaan dat als de stichting voor het materiaal zorgt, de mensen van de Streker Vogelvrienden de volière

zullen bouwen. Direct daarna werd ondergetekende benaderd die een tekening maakte welke al snel door de diverse commissies werd goedgekeurd. Ongeveer half april van dit jaar werd het licht op groen gezet, de bouw kon beginnen. De eerstvolgende zaterdag was er zo'n acht man aanwezig om de sleuven voor de fundering te graven, tot op 60 cm onder het maaiveeld.

De daarop volgende woensdagavond werd het beton gestort, een plaat van 55 cm breed en 15 cm dik voorzien van bewapening.

Het nachthok bestaat uit twee afdelingen met een verzorgingsruimte, totaal met een afmeting van 3,50 x 3,50 m en 2,40 m hoog. De beide buitenvluchten hebben een afmeting elk van 6,90 x 3,10 m en een hoogte van 2,20 m. Het nacht-

verblijf is opgetrokken met een halfsteens muur en een klamp van 7 cm met daartussen een spouw. De buitenvluchten zijn gemaakt van een halfsteens muur voor zij- en achtergevels terwijl aan de voorkant een muurtje kwam van 50 cm hoog waarop het stalen raamwerk werd bevestigd dat later met extra zwaar gaas is gespannen. Het dak van de binnenvolière is afgedekt met hout en oud hollands dakpannen.

Door de vele ATV-dagen die in de bouwperiode vielen, konden we regelmatig over vakbekwame mensen beschikken die een of meerdere dagen hun medewerking verleenden. Een man die ook zeer betrokken was bij de bouw, is onze penningmeester de heer Buijsman. Hij heeft aangeboden het beheer op zich te nemen hetgeen beslist dan in goede handen is.

De bevolking van de voliére bestaat aan een kant uit diverse soorten grote parkieten en aan de andere kant uit diverse soorten tropen. De vogels zijn voor een groot deel door de leden van de afdeling geschonken.

Het park met de Westfriese naam De Woid, waarin zijn opgenomen naast onze voliére ook een kinderboerderij, De Kieft, en een jeu de boulesbaan, is geheel tot stand gekomen met de medewerking van een groot aantal vrijwilligers. Het is op 11 juni j.l. officieel geopend door de burgemeester van de gemeente Stade Broec.

N.J. Bakker,
secretaris afdeling Lutjebroek.

Grenadierwever

Grenadierwever (*Euplectes orix*)

Foto: Cees Scholtz

Het mannetje in bruidskleed, heeft een zwart voorhoofd en dat zwart loopt door tot ongeveer midden op de kop. Wangen en kin zijn eveneens zwart alsook bors; en buik. De rest van de kopveren, de nek, hals, keel en onderstaartdekveren zijn rood. De rug is bruinachtig, vleugels en staart grijsbruin. Stuit en bovenstaartdekveren oranjegeel. Snavel zwart, ogen donkerbruin en poten licht hoornkleurig. De popjes zijn geelachtig grijsbruin met donkere bestreping. De wenkbrauwstreep is geelachtig van kleur. De grootte is 13 cm.

Er zijn drie rassen beschreven en ze komen voor van Zuid Kenia en Angola tot Kaapprovincie in het zuiden van Afrika. Ze leven voornamelijk in de rijkelijk met riet en hoge grassen begroeide oeverstroken langs wateren en moerassen.

Elk mannetje heeft in de broedtijd een eigen gebied dat door hem goed wordt verdedigd en waarin gemiddeld vier vrouwtjes tot voortplanting komen.

De nesten zijn buidelvormig en kunstig bevestigd aan gras- en riethalmen. De ingang van het nest bevindt zich aan de zijkant en is met een afdakje overdekt.

Een gemiddeld legsel bestaat uit twee blauwkleurige eitjes. De broedduur bedraagt 14 dagen en na ongeveer drie weken vliegen de jongen uit. Ze lijken dan uiterlijk veel op volwassen popjes.

Jonge grenadierwevers worden door de oudervogels grootgebracht met zaden, groen en insecten.

Kweekresultaat in de volière is meermalen behaald.

Een vreemde ervaring

In onze volière zijn o.a. gehuisvest een koppeltje gouldamadines en een turquoiseparkiet man. De gouldamadines zijn tot broeden gekomen en de vier eitjes zijn op 28 juni uitgekomen. We zijn, nadat de jongen nog geringd zijn, even op vakantie geweest en bij onze terugkomst bleken twee jongen te zijn overleden. Op 20 juli ging plotseling de man gouldamadine dood maar inmiddels zat

het popje al weer op vier eieren te broeden. In het nest bevonden zich ook nog de twee jongen van het eerste broedsel waarvan er een op 21 juli uitvloog. Tijdens dat het nog in het nest verblijvende jong door de pop werd gevoerd, liet het uitgevlogen jong duidelijk horen ook honger te hebben. Kennelijk werd de turquoiseparkiet daardoor geïnspireerd en hij maakte al gauw aanstalten

om de jonge gould te voeren. Het jong accepteerde dat wonderwel en de parkiet wrong zich in allerlei bochten om uiteindelijk met veel geknoei wat voedsel in het bekje van de gould te krijgen. Kort daarna nam de turquoisine kennelijk ook bedelgetuidjes waar vanuit het nestje en na een halve dag kreeg hij het zowaar voor elkaar om ook de jonge nog in het nest verblijvende gould te voeren. De daarop volgende dag verliet ook dat jong het nest maar kon maar amper vliegen en zat voornamelijk op de grond. De parkiet is toen een hele avond bezig geweest om de gould zover te krijgen dat ze op een zitstok kwam. Hij nam daarbij de jonge gould volledig in bescherming en dulde geen enkele andere vogel in de nabijheid ook niet de moeder. De nachten brachten de jonge goulds samen met de turquoiseparkiet op een nestkast door. De twee jonge goulds zijn, op het moment dat ik deze vreemde ervaringen voor u opschrijf, vier weken uit het nest en prima gezond.

A. Bischoff Nap, Schoonhoven

Nat lezers schrijven

Alles overboord door negerzaad

Naar aanleiding van het feit dat er groot verlies wordt geleden door kanariefokkers en fokkers van andere vogels, door het voeren van in de dierenwinkels gekocht gemengd zaad, opfokvoer etc., wil ik de oorzaak daarvan even aan u mededelen. Iedereen weet dat in dierenwinkels gekocht gemengd zaad van welk merk dan ook, door de vogels voor het grootste deel uit de zaadbak wordt gegooid en op de bodem van kooi en voliëre terecht komt. Dat zaad wordt daardoor bevuild en als de vogels het later oppikken kunnen ze tegelijkertijd ook wormeieren binnenkrijgen of besmet worden met een of andere ziekte zoals coccidiose. De oorzaak van verkwisting is de aanwezigheid van negerzaad in de mengeling. Ik zou graag de samenstellers van gemengd zaad en eivoer willen verzoeken om dat onnozele beetje negerzaad uit het voer weg te laten. Welke voerbak je ook gebruikt, tegen verkwisting van zaad is niet op te treden. Als de kanaries een of twee negerzaadjes in de mengeling vinden, gaan ze verder zoeken met als gevolg dat al het andere overboord wordt gegooid. Iedereen maakt dat elke dag mee of je moet het voer zelf samenstellen, dat is de enigste oplossing.

Zaadhandelaren weten precies hoeveel negerzaad ze moeten gebruiken om het meeste voer ongebruikt overboord te zien gaan. Om die reden werden de zaadmengelingen vroeger door de oude kwekers zelf samengesteld.

Enkele korreltjes negerzaad geeft grote winsten aan handelaren en fabrikanten. De liefhebber kan echter veel beter een zaadmengeling zonder negerzaad geven met daarnaast een apart bakje negerzaad. Dat is veel goedkoper en geeft veel minder een smeerboel. Vandaar mijn advies aan de fabrikant, doe geen negerzaad meer in de mengsels. In dit maandblad, maart 1986, staat in het artikel 'Risiko's beperken bij kleurkanaries' dat om te voorkomen dat er met voer wordt gemorst en op de kooibodem terecht komt, matige hoeveelheden

moeten worden verstrekt in een bakje dat op een met een stukje geplastificeerd voliëregas gespannen houten onderbakje is geplaatst. De gemorste hoeveelheid valt dan in het houten bakje waardoor de vogels er niet meer bij kunnen komen zodat ze geen bevuild voedsel meer kunnen opnemen. Zelf heb ik dat uitgeprobeerd en het is een goede oplossing om ziekten te vermijden. Jammer dat dan de helft van het eivoer door het gas verdwijnt in het kistje dat dan ook al gauw te klein is. Ik blijf er bij dat na het verwijderen van het negerzaad uit het voer, het morsen praktisch nihil zal zijn.

Negerzaad helpt mee aan de truc van de fabrikant meer zaad en eivoer te verkopen. Als trouwens in het zaadmengsel al negerzaad zit waarom dan ook nog eens in het eivoer? Vogels mogen best wel een beetje morsen, maar zo'n hoog percentage verlies is beslist niet nodig.

P.H. van Helden, Ommen

Reactie I

Als we het relaas van de heer Van Helden goed lezen, dan ontstaat de indruk dat fabrikanten van vogelvoerders handige jongens zijn en er op uit zijn om alle vogelsoorten zoveel mogelijk met hun voer te laten morsen.

Vogelliefhebbers in Nederland en vele andere landen weten, dat ik mijn halve leven heb besteed om vogelvrienden er van te overtuigen hun vogels niet met goed voer te laten morsen. De vogels blijven daar gezond bij en het is nog voordelig in de portemonnee ook.

Dat er wordt gemeld, dat vogels met hun voer morsen is een goede zaak, maar bij de liefhebbers waar dit het geval is, die zullen toch de hand in eigen boezem moeten steken en hun vogels een aangepast dagrantsoen moeten aanbieden. Rekening houdend met het aantal lichturen, temperatuur en periode waarin de

vogels op dat moment leven. Al deze voorwaarden gelden voor alle vogelsoorten door ons getrouwen en het is de liefhebber die er op moet toezien, dat **HET JUISTE VOEDSEL EN DE GOEDE HOEVEELHEID PER DAG WORDT AANGEBOODEN.**

Volle bakken eivoer en gemengde zaden in de kooien zetten kan iedereen, doch de vogels goed verzorgen in gevangenschap kost het iets meer oplettendheid en kennis van zaken.

Als een vogelliefhebber bij zijn vogels het een of ander constateert dan is het zaak om daar ZELF wat aan te doen en de oorzaak van het euvel weg te nemen, dus de vogels gecontroleerd (op dagrantsoen) voeren.

Iedere dag alles ongeveer lekker op laten eten is gezond en heilzaam voor de vogels. Ze worden niet te vet en krijgen via hun dagrantsoen alle noodzakelijke eiwitbouwstoffen en andere belangrijke voedingsstoffen binnen. Maar kom, ik begin in herhalingen te vervallen en daarom kan ik het beste adviseren om de jaargangen van **ONZE VOGELS** vanaf 1974 eens goed na te zien en te lezen wat er over dit onderwerp zoals zo lang geleden geschreven is en met succes in de praktijk toegepast is door ontelbaar vele vogelliefhebbers in binnen- en buitenland.

Bijvoorbeeld: **ONZE VOGELS** januari 1977 bladzijde 30-31 'En maar morsen...' **ONZE VOGELS** april 1977 bladzijde 179-183 'Toon uw vakmanschap' en nog vele andere artikelen van diverse auteursvogelkwekers.

Iedere zaadsoort, welke vogels in gevangenschap graag eten, is de moeite waard om in het mengsel te worden opgenomen, zeker ook negerzaad en dat om verschillende voederkundige redenen.

Dat negerzaad mee zou moeten helpen aan de truc van de fabrikant lijkt me net iets te simpel gedacht.

Gelukkig weten de meeste vogelliefhebbers dat ook.

Jos van Himbergen

Waarom toch negerzaad?

Zoals algemeen bekend verondersteld mag worden, is negerzaad voedertech- nisch gezien een uitstekend voer. Hier- bij aangetekend dat het met **mate** ge- voerd mag/moet worden. Hoewel er on- der ons vogelliefhebbers kenners zijn, die het niet zo nauw nemen en hoogst- verwonderlijk soms toch met redelijk succes kans zien om jonge vogels op "stok" te krijgen. Dit echter even terzij- de. Negerzaad (*Guizatia oleifera*) heeft een hoog acceptatievermogen. Als fami- lie van de distel en zonnebloem (*helian- thus*) was het vroeger, toen nog distel- vinken en putters gevangen mochten worden, het enige zaad om deze prach- tige wildzangvogels "zaadvast" te krij- gen. Wel diende men ervoor te zorgen om deze vogels zo snel mogelijk aan an- dere zaden te wennen. Een te hoog per- centage negerzaad gedurende lange tijd, geeft sterke vermagering te zien. Het werkt dan branderig, zoals men dat noemt. Hoe komt dat? Negerzaad heeft een hoog eiwitgehalte 20,7% en een zeer hoog vetgehalte 42,2%. Als een van de weinige vogelzaden bevat het cal- cium, fosfor en mangaan. Door het dub- bele vetgehalte tegenover het eiwitge- halte ontstaat een foutieve verhouding waardoor het opbouwen van lichaam- stoffen wordt verstoord.

Waarom negerzaad in ivoer?

Ten **eerste** kwalitatief een goed produkt doordat het stoffen bevat die groei- bevorderend werken.

Ten **tweede** wordt de acceptatie van het ivoer, hetwelk in wezen een onnatuur- lijk voer is, sterk verbeterd. Er zijn nog andere methoden die leiden tot een gro- te acceptatie van zachtvoer. Zout en zoet altijd goed. Als men welk eiopfok of krachtvoer maar goed zoet of zout maakt wordt het met graagte gegeten. Een merkfabrikant zal dit echter wel uit zijn hoofd laten, die weet bliksemgoed de gevaren die aan zulke trucs kleven. De voedingswetenschap heeft hem wel ge- leerd een verantwoord voer te maken. Jammer genoeg komt het voor dat ene of andere handige jongen zelf een meng- sel brouwt zonder zich van enige wette- lijke bepaling aan te trekken. Ja, het zijn niet allen koks die lange messen dra- gen. Even terzijde. Bij twijfel over een of ander voer kan het raadzaam zijn om de **volledige** analyse aan de fabrikant te vragen. Deze staat praktisch nooit ge- heel op de verpakking vermeld en wel

om de volgende reden. Meestal zal de merkfabrikant ook buiten Nederland zijn handel verkopen. Vandaar o.a. dat meestal alleen de verplichte EEG-bepa- lingen op de verpakking wordt ver- meld. En deze moeten eensluidend zijn. Dat door het vermengen van negerzaad de "knoefactor" wordt bevorderd kan zijn, maar is niet zo bevreesdend. Om in termen te blijven, de knoefactor is een vogel aangeboren. Wij weten im- mers toch dat het een natuurlijke eigen- schap van een vogel is om in het voer te "wroeten". Onze biologische kennis hoeft niet zo groot te zijn om te weten dat merels, lijsters enz. de grond omspitten om iets van hun gading te vinden. Hoe knoeien de mezen niet als zij in de win- termaanden aan de strengen pinda's of vetbollen, die door bezorgde vogellief- hebbers zijn opgehangen, zich tegoed doen. Ze hakken erop los alsof hun leven ervan afhangt. Kijk eens in de herfst als de putters neerstrijken op de uitge- bloeide rijpe distels, en een kleurrijk bont herfstpakket vormen, de pluizen vliegen als penseelkwastjes in de rond- te. Wanneer in de winter een klucht sijs- jes buitendend neerstrijkt in de elzen en berken en zich volpropen met rijpe za- den, is het feest. De spanen van de el- zenproppen en berkenzaden schieten naar alle kanten. Is hier niet sprake van: "De strijd om levensbehoud". Voedsel, veel voedsel is vrije keuze en zoeken naar iets aantrekkelijker, wel dan niet aanwezig. Voedsel da: nodig is om ener- gie op te doen om de lange nacht door te komen.

Hetzelfde zien we bij de vogels in de kooien en volières, die gevolg geven aan de natuurlijke drang, zoeken en wroeten. Bij tropische vogels is dat meestal veel minder het geval. Ook dat is deels verklaarbaar, in de landen van herkomst zijn altijd rijpe en halfrijpe za- den voorradig. Het tijdsverschil tussen dag en nacht is anders. Bij gezond zaad zal het zogenaamde knoeien aanmerke- lijk minder zijn, dan met zaad wat niet uitgerijpt of slecht geschoond is. Bijmen- ging van zaden die niet in een mengsel thuishoren, bijv. millet, hetzij Plata millet of wit millet dat op zich een uitstekend voedsel voor tropische vogels en par- kieten is, wordt door kanaries bijna niet gegeten.

Het is dan ook zeer onzorgvuldig van een fabrikant om bepaalde milletsoor-

ten in een kanariezaadmengsel te ver- werken om zodoende een goedkoop mengsel aan te bieden. Inderdaad gaat dan veel voer verloren. De oorzaak hier- van is te vinden in het feit dat millet an- ders pelt dan raapzaad, witzaad, lijn- zaad, gepelde haver, enz. Maar Japanse millet wordt door kanaries gaarne opge- nomen. Waarom? Het is een zachte mil- letsoort, die makkelijk pelt. Australische prachtvinken kunnen deze milletsort niet missen. Hoewel bekende fabrika- nten, zoals WITTE MOLEN evenveel mengsels in hun assortiment hebben **met** en **zonder** negerzaad, verplaatst men het probleem naar een ander zaad bijv. hennep. Voor de liefhebber van Harzer zangkanaries is hennep in een mengsel een gruwel. Zij kunnen gerui- me tijd met een hennepzaadje tussen de snavel spelen. Vooral tijdens de zang- africhting is dat vervelend, logisch zin- gen zij dan niet. Het standaardmengsel bevat om die reden geen hennep. Maar goed, het probleem negerzaad, is het wel een probleem (?), kan worden ver- plaatst naar gepelde haver, lijnzaad, wit- zaad etc. Raapzaad van goede kwaliteit (R.I.) geeft geen knoeierij. Wat wel echt een probleem kan geven dat is het vog- eltje dat als kamerzanger wordt gehou- den.

Door de veelal goedbedoelde overdre- ven zorgzaamheid van de eigenaar raakt de vogel in de rui of wordt te vet. Want zodra het beestje "bedelf" wordt het zaadbakje opnieuw gevuld. Daar komt dan nog bij het grote of onregelma- tig aantal lichturen, waardoor de biologi- sche tijdsklok ontregeld raakt, en alle voorwaarden zijn aanwezig om het zin- gen te staken.

Ondanks de goede bedoelingen van dhr. Van Helden stelt hij het toch wat naïef, door te zeggen: "Negerzaad helpt mee aan de truc van de fabrikant".

Vergeet het maar. De merkfabrikant is wel wijzer. Hij streeft ernaar om een voedertech- nisch verantwoord produkt te brengen. Een zaadmengsel wat goed opgenomen wordt. Hij, de fabrikant, kan moeilijk in advertenties tegenstrijdighe- den of onwaarheden verkondigen. In de "vogelwereld" is mond op mond rekla- me zeker niet ongewoon. Dhr. Van Hel- den geeft de suggestie om negerzaad apart te geven. Zoals bekend mag wor- den verondersteld bestaat in een groep dieren, ook bij vogels een zekere rang- orde.

Resultaat de hoogste in rangorde pikt het meeste op en krijgt dan veel te veel, terwijl de laagsten in rangorde weinig of niets krijgen. Zo stelt Van Helden. Als

trouwens in het zaadmengsel al negerzaad zit, waarom dan ook nog eens in het eivoer? Het antwoord hierop lijkt mij logisch. Waar het ene is, kan het andere niet zitten. De vogel neemt immers op naar behoefte, of eivoer en zaad of eivoer of zaad alleen. Heel dikwijls stellen zangkwekers zelf hun mengsel samen. Bij de Harzerliefhebber is dat meestal alleen het snoepzaad.

Tijdens het opkooien en africhten krijgen de vogels alleen raapzaad en als beloning een lepeltje gemengd snoepzaad.

Vroeger, en dat is nog niet zolang geleden, was men wel verplicht om zelf een mengsel samen te stellen. De keuze in

verschillende zaden was heel beperkt. Raapzaad, witzaad, blauwmaanzaad, lijnzaad, dan had je het wel zo'n beetje gehad. De liefhebber maakte een mengsel dat gebaseerd was op praktijkervaringen. Er werd veel gebruik gemaakt van latuwsaad, een soort bittermakend raapzaad. En juist met dat raapzaad werd door de vogel geknoeid. De vogel werd van armoede gedwongen het te eten. Vandaar de uitdrukking: "op zwart zaad zitten". Er waren geen fabrikanten die zaden mengden.

Kleurkanaries waren er niet zoveel en bezitters van tropische vogels nog minder. Vooral deze laatste groep was voorbehouden aan enkele mensen die zo'n

liefhebberij konden betalen. Toen na de 2e wereldoorlog de welvaart enigszins ging groeien, de doorbraak was na 1955, kozen veel mensen ook voor een stukje "welzijn" in het verzorgen van dieren. Het houden en kweken van vogels is er daar een van. Vandaar dat de N.B.v.V. nu bijna 50.000 leden telt. En dat zijn lang niet alle vogelliefhebbers. We mogen niet vergeten dat minstens 1 op de 4 Nederlanders dieren houdt. Hierin heeft het houden van vogels een groot aandeel. Er zijn dus ook nog veel leden te winnen voor de N.B.v.V.

Herman Veerkamp

Nat lezers schrijven

Een voluit zingende schamalijsster in de volière is dat mogelijk?

Reeds twintig jaren behoort tot een van mijn hobby's het houden van exoten. Er zijn jaren geweest dat ik in mijn goed geplante volières ca. 200 vogels had. Ik heb met veel vogels kunnen kweken, zoals met vele soorten uit Afrika en Azië. Tot mijn kollektie behoorden als zangvogels steeds de edelzanger en de japanse nachtegaal. Slechts eenmaal, in de zeventiger jaren, was ik in het bezit van een schamalijsster. Deze vogel verschool zich veel in de struiken en als hij zong was dat nauwelijks hoorbaar. De vogel was wél zo tam dat hij bij mij de meelwormen uit de hand at. Waarschijnlijk heb ik daardoor te veel meelwormen verstrekt. In het begin van de jaren tachtig ben ik door ziekte enige tijd met het houden van vogels gestopt en heb ik mijn volières afgebroken. Nu ik niet meer werk en dus over veel vrije tijd beschik is de oude liefde "de vogelhobby" teruggekeerd. Momenteel heb ik een goed geïsoleerd nachthok, dat ik 's winters ruim 10° verwarm, een onbeplante volière van 6 1/2 meter omdat ik naast diamantduifjes, kwartels, zebra-vinken, goedbuikjes, jap. nachtegaal, edelzanger, ook een drietal paren parkieten

heb n.l. witte valkparkieten, splendids en gele bourks. Sedert een maand is deze kollektie uitgebreid met een vlgs. mij nog vrij jonge schamalijsster (man). Aan deze schamalijsster besteed ik de meeste aandacht. Naast een goed insektenvoer verstrek ik universeelvoer en eivoer. Tevens wordt aan het insektenvoer toegevoegd (ontdooide diepvries) miereneieren, heel fijn geknipt rauw vlees en kaas. Dat wordt vermengd met sinaasappelsap en op één miereneitje een druppel davitamon. Ook krijgt de vogel twee à drie meelwormen per dag.

De lijsster is bij dat voer op het oog de meest gezonde vogel in mijn volière. Ik verwacht binnen een maand dan ook nog geen zingende schama. Maar als ik dan de jaargangen van "onze vogels" nasla lees je herhaaldelijk, de schama's kunnen een prachtige vogelzang laten horen, maar in veel gevallen ook niet. Goede zangers worden niet uitgevoerd en meer dergelijke opmerkingen. Rutgers gaat in zijn boek "tropische volièrevogels" nog verder door te stellen pop en man gelijken erg op elkaar. Als een ding niet waar is, dan is dat wel het laat-

ste (mogelijk doelt hij op zeer jonge vogels). Een vogelrelatie van mij heeft een stel schama's, waarbij man en pop totaal niet op elkaar gelijken. Wél is de man aan de onderzijde donkerder bruin dan de mijne, waaruit ik de konklusie trek dat ik een jongere vogel bezit. De man schama van genoemde vogelrelatie laat zich overigens op dezelfde wijze horen als mijn eerste schama (nauwelijks hoorbaar). De merelmannen in de natuur zingen vlgs. mij allemaal, zowel luid als mooi.

Waarin moet nu op de eerste plaats het nauwelijks hoorbaar zingen van schama's worden toegeschreven? Wie kan mij daarop antwoorden? Dan een tweede vraag: zijn er recorder-cassettes met zingende vogels verkrijgbaar en zo ja ook met een zingende schamalijsster? Misschien kan dat stimulerend werken. Wie kan mij daaraan helpen?

**Jos Hooman,
Blaauwgeersstraat 6,
7135 JT Harreveld.**